

Sprawozdanie z działalności

Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku

za rok 2012

Spis treści

Wstęp.....	3
I. POMOC OSOBOM I RODZINOM BĘDĄCYM W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	3
1. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	3
2. Działalność decyzyjna Ośrodka	4
3. Świadczenia z pomocy społecznej	5
3.1. Zadania własne gminy	5
3.1.1. Świadczenia pieniężne	5
3.1.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne	5
3.1.3. Pomoc państwa w zakresie dożywiania	5
3.1.4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.....	6
3.1.5. Gminny program osłonowy.....	7
3.1.6. Praca socjalna	7
3.2. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę	9
3.2.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze, w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	9
3.3. Zadania własne powiatu	9
3.3.1. Poradnictwo specjalistyczne	9
3.3.2. Domy pomocy społecznej	9
3.3.3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej.....	11
3.4. Zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat	14
3.4.1. Środowiskowy Dom Samopomocy	14
4. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	14
4.1. Asystent rodziny	14
4.2. Rodziny Zastępcze	15
4.3. Usamodzielnianie wychowanków	16
4.4. Mieszkania chronione	17
4.5. Kierowanie do placówek	17
4.6. Zadanie realizowane przez MOPR w Białymstoku, jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	18
II. ŚWIADCZENIA OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH	21
III. DZIAŁANIA AKTYWIZACYJNE I REINTEGRACYJNE OSÓB I RODZIN	21
1. Pomoc osobom bezrobotnym i nieaktywnym zawodowo zagrożonym wykluczeniem społecznym.	21
2. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	24
3. Pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz osobom stosującym przemoc	26
4. Pomoc osobom i rodzinom, w których występuje uzależnienie od alkoholu	27
5. Pomoc cudzoziemcom	28
6. Działania na rzecz społeczności romskiej	29
7. Pomoc osobom niepełnosprawnym	30
8. Pomoc osobom starszym	31
9. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	33
IV. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	34
V. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH, O POMOCY OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW ORAZ O DODATKACH MIESZKANIOWYCH	36
1. Świadczenia rodzinne	36
2. Fundusz alimentacyjny i dłużnicy alimentacyjni	37
2.1. Fundusz alimentacyjny	37
2.2. Dłużnicy alimentacyjni	38
3. Dodatki mieszkaniowe	39
VI. Współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku z innymi podmiotami	40
VII. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku	42
Przepisy prawne	42

Wstęp

Pomoc społeczna umożliwia przewyższanie trudnych sytuacji życiowych osobom i rodzinom, które nie są w stanie samodzielnie ich pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

I. POMOC OSOBOM I RODZINOM BĘDĄCYM W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

W 2012r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku przyznał różnego rodzaju świadczenia pomocy społecznej dla 6,01% mieszkańców miasta Białegostoku.

Tabela Nr 1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców miasta Białegostoku

Rok	Liczba mieszkańców Białegostoku (dane z narzędzia „ocena zasobów pomocy społecznej w gminie”	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% mieszkańców Białegostoku objętych pomocą
1	2	3	4	5	6
2012	285 415	12 171	8 979	17 156	6,01

1. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek udzielania pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej, jednakże pod warunkiem wykorzystania przez nie własnych uprawnień, zasobów i możliwości. Stosownie do ustawowych regulacji przyznawane świadczenia mają dwojaki charakter: obowiązkowy bądź fakultatywny. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia dostosowane są do indywidualnych okoliczności uzasadniających potrzebę udzielenia pomocy oraz uzależnione od możliwości finansowych Ośrodka.

W roku 2012 prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługiwało osobom i rodzinom, których dochód (netto) nie przekraczał kryterium dochodowego wynoszącego do dnia 30.09.2012r.:

- dla osoby samotnie gospodarującej - 477 zł,
- na osobę w rodzinie - 351 zł (w przypadku rodziny),

natomiast od dnia 1.10.2012r.:

- dla osoby samotnie gospodarującej - 542 zł,
- na osobę w rodzinie – 456 zł (w przypadku rodziny),

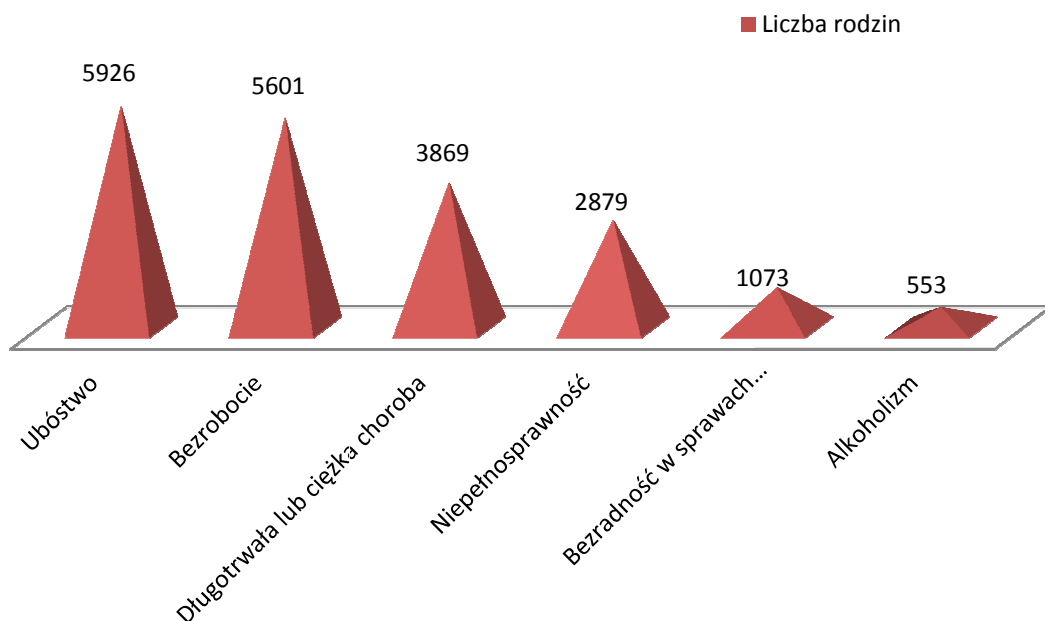
przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z przesłanek wymienionych w art. 7 pkt 2-15 ustawy o pomocy społecznej.

Tabela Nr 2. Przesłanki przyznania pomocy, wymienione w art. 7 ustawy o pomocy społecznej

Lp.	Trudna sytuacja życiowa	2012	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	Ubóstwo	5 926	11 375
2.	Sieroctwo	5	7
3.	Bezdomność	278	312
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	380	1 457
	w tym : wielodzietność	103	547
5.	Bezrobocie	5 601	12 076
6.	Niepełnosprawność	2 879	4 777
7.	Długotrwała lub ciężka choroba	3 869	7 169
8.	Przemoc w rodzinie	33	99
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	1 322	4 089
	w tym: rodziny niepełne	1 073	2 928

	rodziny wielodzietne	234	1 232
10.	Alkoholizm	553	811
11.	Narkomania	22	31
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	198	220
13.	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	37	141
14.	Zdarzenia losowe	18	41
15.	Sytuacja kryzysowa	1	3
16.	Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Wykres Nr 1. Liczba rodzin korzystających w 2012r. z pomocy ze względu na okoliczności jej przyznania (określone w art.7 ustawy o pomocy społecznej)

2. Działalność decyzyjna Ośrodka

Tabela Nr 3. Informacja z działalności decyzyjnej MOPR za rok 2012r.

Rodzaj decyzji	ilość wydanych decyzji łącznie	Ilość wniesionych odwołań	ilość decyzji zmienionych w trybie art.132 k.p.a	ilość decyzji utrzymanych w mocy
<i>w oparciu o ustawę o pomocy społecznej</i>				
w sprawie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (poza pobytem i usługami w domu pomocy społecznej)	60 026	173	13	135
w sprawie pobytu i usług w domu pomocy społecznej	1 423	9	0	5*
<i>w oparciu o ustawę o świadczeniach rodzinnych</i>				
w sprawie świadczeń rodzinnych	16 603	327	9	91
<i>w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów</i>				
w sprawie dłużników alimentacyjnych	3 186	136	15	70
w sprawie Funduszu Alimentacyjnego	2 618	91	19	49
<i>w oparciu o ustawę o dodatkach mieszkaniowych</i>				
w sprawie dodatków mieszkaniowych	13 247	881	2	33
<i>w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej</i>				
w sprawie opieki nad dzieckiem	1 585	22	5	4

*jedna decyzja utrzymana w mocy przez organ odwoławczy II instancji – uchylona zaś przez WSA

Na ogólną liczbę **98 688** decyzji wydanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku wpłynęło **1 639** odwołań.

3. Świadczenia z pomocy społecznej

3.1. Zadania własne gminy

3.1.1. Świadczenia pieniężne

MOPR w Białymstoku w 2012r. przyznał w drodze decyzji administracyjnej – w ramach zadań własnych i zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej – świadczenia **8 979 rodzinom**, w tym **17 156 osobom w rodzinach**. Wydano łącznie **60 026 decyzji**, w tym: 59 488 przyznających świadczenia, 538 - odmownych.

Tabela Nr 4. Liczba rodzin/osób w rodzinach oraz kwoty świadczeń zrealizowanych w ramach zadań własnych gminy

Lp.	Formy pomocy	2012		
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń (w zł)
1.	Zasiłki stałe	2066	2213	5 501 425
2.	Zasiłki okresowe	6118	12211	8 430 970
3.	Zasiłki celowe ogółem, w tym:	7841	15908	5 523 425
	- na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	18	41	14 500
	- zasiłki specjalne celowe	1446	3372	842 296
4.	Sprawienie pogrzebu	35	35	61 341

3.1.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Tabela Nr 5. Liczba świadczeniobiorców oraz koszt opłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zadań własnych gminy

Lp.	Formy pomocy - zadania własne gminy	Liczba świadczeniobiorców, za których opłacana była składka	Kwota świadczeń (w zł)
1.	Osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu	1208	390 247
2.	Osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w CIS	73	18 403
3.	Osoby, które uzyskały w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, objęte indywidualnym programem integracji na podstawie przepisów o pomocy społecznej, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu	5	1 564
4.	Osoby, które zostały skierowane przez PUP do uczestnictwa w projekcie (tj. za osoby, które podpisały kontrakt socjalny i przystąpiły do projektu)	59	13 536

3.1.3. Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Program realizowany był w oparciu o ustawę z dnia 29 grudnia 2005r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Przewiduje on wsparcie w formie posiłków oraz zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności. Pomoc w ramach programu była przyznawana, jeśli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej. Uchwałą Nr XXVI/301/08 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 31 marca 2008r. zostały określone warunki odpłatności za pomoc w formie posiłku udzielonego w ramach ww. programu w sytuacji posiadania dochodu przewyższającego ustalone kryteria, co pozwoliło na skorzystanie z tej formy pomocy większej ilości osób/rodzin.

Tabela Nr 6. Pomoc w zakresie dożywiania

Wyszczególnienie		Liczba osób	Koszt ogółem (w zł)	Środki własne (w zł)	Dotacja (w zł)
Liczba osób objętych programem ogółem, w tym:		17 567	7 197 765	1 735 970	5 461 795
Liczba osób objętych programem, którym MOPR wypłacił zasiłek/opłacił posiłek z budżetu Ośrodka		4118	6 211 333	1 243 482	4 967 851
posiłku	dzieci do 7 roku życia	676	323 901	58 301	265 600
	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	2831	944 338	193 580	750 758
	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	ŚDS - 28	20 339	5 924	14 415
		DzDPS - 583	856 432*	456 432*	400 000*
	dożywianie dzieci zgłoszonych przez szkoły (bez konieczności wydawania decyzji)	491	106 988	21 131	85 857
zasiłku celowego	dzieci do 7 roku życia	2107	4 815 767	964 546	3 851 221
	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	2296			
	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	9868			
utworzenie lub doposażenie punktów			130 000**	36 056**	93 944**

*Finansowane z budżetu Dziennego Domu Pomocy Społecznej

** Finansowane z budżetu Departamentu Edukacji

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń lub dziecko korzystające z zajęć w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego w szkole lub przedszkolu wyrażało chęć spożycia posiłku, odpowiedni dyrektor placówki udzielał pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie Ośrodek o udzieleniu pomocy. Udzielenie tej pomocy odbywa się w trybie uproszczonym - nie wymaga ustalenia sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania przez MOPR decyzji administracyjnej. Na tej podstawie w 2012r. MOPR w Białymstoku opłacił posiłki **491 dzieciom** na łączną kwotę **106 988 zł**. Na realizację programu MOPR z budżetu Państwa uzyskał dotację celową w wysokości 4 967 851 zł, którą w całości wykorzystał. Dotacja stanowiła 80% wydatków poniesionych przez MOPR w ramach programu.

3.1.4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

W roku 2012 usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych, chorych i niepełnosprawnych były świadczone w miejscu zamieszkania przez trzy podmioty:

„Caritas” Archidiecezji Białostockiej, Polski Czerwony Krzyż, Polski Komitet Pomocy Społecznej. Obowiązujące w 2012r. ceny odpłatności za 1 godzinę usług wynosiły: 16,18 zł (PCK, PKPS) oraz 16,04 zł (Caritas). Rada Miejska Białegostoku Uchwałą Nr XXVI/248/04 z dnia 31 maja 2004r. ustaliła szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania, zgodnie z którą ustalano odpłatność za świadczone usługi.

W siedzibie Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku przy ul. Baranowickiej 203 świadczone były specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z chorobą Alzheimer'a. Obowiązująca cena odpłatności za jedną godzinę usługi w 2012r. wynosiła 4,02 zł.

Tabela Nr 7. Liczba rodzin/osób w rodzinach oraz kwota wydatkowana na świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w ramach zadań własnych gminy

Formy pomocy	2012		
	Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach	Koszt świadczeń (w zł)
Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	349	396	2 442 328
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z chorobą Alzheimera świadczone w DPS w Białymstoku ul. Baranowicka 203	16	16	Koszt świadczeń w ramach kosztów DPS

3.1.5. Gminny program osłonowy

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku na podstawie Uchwały Nr XXVI/265/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 kwietnia 2012r. w okresie od 2.05.2012r. do 31.12.2012r. realizował gminny program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku.

Pomoc lekowa udzielana była mieszkańcom Miasta Białegostoku znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej i ponoszącym wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza. Pomoc była skierowana do emerytów, osób przewlekle chorych w wieku produkcyjnym i osób niepełnosprawnych, których dochód nie przekraczał kwoty:

a) do dnia 30.09.2012r:

- dla osoby samotnie gospodarującej 834,75zł, tj. 175% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej określonego zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej,
- dla osoby w rodzinie 614,25zł, tj. 175% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, określonego zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

b) po weryfikacji kryteriów dochodowych od dnia 01.10.2012r.:

- dla osoby samotnie gospodarującej 948,50zł, tj. 175% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej określonego,
- dla osoby w rodzinie 798,00zł, tj. 175% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

W 2012r. z dofinansowania do wydatków poniesionych na leki na podstawie ww. programu skorzystało łącznie **1739 osób (1110 rodzin)**.

Tabela Nr 8. Pomoc finansowa w zakresie zmniejszenia wydatków na leki w 2012r. – w ramach gminnego programu

Liczba rodzin	1110
Liczba osób w rodzinach	1739
Liczba osób uprawnionych – w tym:	1275
- niepełnosprawnych	797
- przewlekle chorych w wieku produkcyjnym	319
- w wieku emerytalnym	159

3.1.6. Praca socjalna

Praca socjalna jako forma wsparcia ma na celu przeciwdziałanie skutkom pojawiających się zagrożeń związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem rodziny i jej członków.

Pracę socjalną świadczone dla klientów korzystających z innych świadczeń pomocy społecznej jak również dla osób/rodzin wykazujących potrzebę skorzystania wyłącznie z tej formy wsparcia. W 2012r. pomocą w formie pracy socjalnej objęto **28 254 osób z 14 180 rodzin**.

Pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej podejmowali m.in. następujące działania:

- rozpoznawano i ustalano potrzeby w zakresie pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób i rodzin dysfunkcyjnych, które z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, przemocy w rodzinie, alkoholizmu, bezdomności, narkomanii lub innych okoliczności, znalazły się w trudnej sytuacji życiowej,
- informowano osoby/rodziny o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy m.in. o możliwości uzyskania świadczeń rodzinnych, alimentów płaconych przez fundusz alimentacyjny, podwyższenia alimentów, a także o możliwości rozłożenia na raty oraz umorzenia zaległości czynszowych, uzyskania dodatku mieszkaniowego,
- wnioskowano o przydzielenie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych asystenta rodziny,

- kontaktowano się z pedagogami szkolnymi, wychowawcami, kuratorami, lekarzami rodzinnymi, najbliższą rodziną, sąsiadami celem poprawy funkcjonowania rodziny,
- wskazywano rodzicom instytucje, w których mieli możliwość uzyskania diagnozy rozwoju i rehabilitacji dzieci,
- kierowano dzieci do świetlic socjoterapeutycznych,
- pomagano w kompletowaniu dokumentów do: Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku - w celu uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, szkół - w celu uzyskania stypendiów, sądów, komorników lub działu świadczeń rodzinnych - w celu uzyskania alimentów oraz nabycia uprawnień do zasiłków rodzinnych wraz dodatkami, a także uzyskania dodatku mieszkaniowego,
- kierowano byłych (w tym bezdomnych) więźniów do Stowarzyszenia Penitencjarnego „Patronat”, osoby bezdomne do placówek prowadzonych przez Caritas Archidiecezji Białostockiej: domu dla bezdomnych, noclegowni, ogrzewalni, do Stowarzyszenia „Ku Dobrej Nadziei”,
- pomagano osobom i rodzinom w uzyskaniu wsparcia w formie żywności, odzieży, obuwia z Caritas, PCK, PKPS,
- występowano do Zarządu Mienia Komunalnego w Białymstoku celem poparcia wniosków osób i rodzin o przydział lokalu socjalnego,
- w okresie jesienno - zimowym monitorowano miejsca przebywania osób bezdomnych,
- zawierano z osobami bezdomnymi programy wychodzenia z bezdomności,
- pomagano osobom i rodzinom w rozwiązywaniu problemów przemocy w rodzinie – uruchamiano procedurę Niebieskiej Karty, kierowano do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w celu uzyskania specjalistycznej porady np. prawnika, psychologa,
- współpracowano z dzielnicowymi poprzez wspólne wejścia w środowisko, monitorowano środowiska z problemem przemocy w rodzinie lub zagrożone patologią,
- mobilizowano osoby z zaburzeniami psychicznymi do podjęcia specjalistycznego leczenia psychiatrycznego,
- pomagano w realizacji postanowień sądu o przyjęcie osoby chorej do szpitala psychiatrycznego,
- podejmowano interwencje w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia, szczególnie w sprawach dotyczących małoletnich, osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych oraz z zaburzeniami psychicznymi, poprzez wzywanie funkcjonariuszy Policji, a także innych służb, jak np. lekarza rodzinnego, pogotowia ratunkowego; kontaktowano się z administracją osiedlową, Policją, sądami,
- pomagano w redagowaniu pism urzędowych - podania, pozwu do sądów,
- wydawano klientom zaświadczenia do instytucji i organizacji społecznych m.in. do sądu, Policji, komornika sądowego, Zarządu Mienia Komunalnego w Białymstoku, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Białymstoku, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku, Wojewódzkiej Poradni Zdrowia Psychicznego w Białymstoku, organizacji pozarządowych, przedszkoli, szkół, uczelni,
- aktywizowano klientów do dokonywania rejestracji w urzędzie pracy (a następnie jej utrzymania), do podjęcia pracy stałej lub dorywczej, prac społecznie użytecznych oraz motywowano do uczestnictwa w kursach, szkoleniach umożliwiających nabycie nowych umiejętności przydatnych w poszukiwaniu pracy, podwyższenia kwalifikacji,
- wydawano „karty aktywności zawodowej bezrobotnego” celem dokumentowania faktu poszukiwania pracy przez osobę bezrobotną,
- monitorowano funkcjonowanie osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych w środowisku (pomagano w realizacji recept, w uzyskaniu dostępu świadczeń zdrowotnych, kontaktowano się z administracją osiedlową celem naprawy usterek występujących w mieszkaniach podopiecznych),
- pomagano w uzyskaniu uprawnień do świadczeń emerytalno – rentowych w ZUS i KRUS,
- informowano o możliwości uzyskania ulg oraz o uprawnieniach przysługujących osobie niepełnosprawnej,
- pomagano w realizacji programów usamodzielnienia młodzieży opuszczającej rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- występowano z wnioskami do sądu o objęcie rodzin nadzorem kuratora oraz o umieszczenie osób w domu pomocy społecznej bez ich zgody,
- udzielano informacji osobom i rodzinom zagrożonym problemem alkoholowym o możliwości podjęcia terapii, motywowano osoby/rodziny do utrzymania abstynencji od alkoholu, współpracowano z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku, rozpoznawano sytuację osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu, przeprowadzano rodzinne wywiady środowiskowe, kierowano wnioski do MKRPA w sprawie leczenia osób uzależnionych od alkoholu,

- osoby bezrobotne, bezdomne kierowano do uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej oraz do Klubu Integracji Społecznej,
- pomagano w załatwianiu formalności związanych z umieszczeniem dziecka w przedszkolu, popierano wnioski klientów o przyjęcie dziecka do przedszkola.

Praca socjalna była również realizowana za pomocą kontraktu socjalnego. To nowoczesne narzędzie wykorzystywane jest na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej klientów i ich rodzin oraz w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Kontrakt socjalny określa sposób współdziałania osoby/rodziny z pracownikiem socjalnym w celu rozwiązywania ich problemów życiowych. W 2012r. realizowano **728 kontraktów socjalnych**, z czego **642 zawarto w 2012r.**, a **86 - w poprzednich latach** (w tym 409 w ramach projektu MOPR „Aktywność kluczem do sukcesu”). Spośród wszystkich osób, z którymi zawarto kontrakty, 535 osób zakończyło pozytywnie realizację ustalonych działań, zaś 96 osób zerwało zawartą umowę. Pozostałe kontrakty (tj. 97) będą nadal realizowane w 2013r.

3.2. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę

3.2.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze, w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych świadczone były usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Obowiązująca w 2012r. cena odpłatności za 1 godzinę usług wynosiła 18,12 zł (usługi świadczone były przez PCK i PKPS).

Tabela Nr 9. Udzielone świadczenia oraz kwota wydatkowana na świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych

Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Koszt świadczeń (w zł)
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	22	22	269 626

3.3. Zadania własne powiatu

3.3.1. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

Poradnictwo psychologiczne - w roku 2012 w OIK udzielono 2152 porady psychologiczne 1076 osobom. Zakres problemów z jakimi zgłaszali się klienci obejmował: przemoc w rodzinie, kryzysy rozwojowe i sytuacyjne, zaburzenia emocjonalne, Dorosłe Dzieci Alkoholików, uzależnienia bliskich, kryzysy rodzinne, zaburzenia osobowościowe, zaburzenia czynnościowe (nerwice).

Poradnictwo pedagogiczne - w związku z problemami wychowawczymi pracownicy OIK udzielili 232 porady pedagogiczne 121 osobom.

Poradnictwo rodzinne - w OIK udzielono 2044 porad rodzinnych 1021 osobom.

Poradnictwo mieszkaniowe i socjalne - udzielono 204 porad socjalnych i w sprawach mieszkaniowych 169 osobom. Problemy z jakimi zgłaszali się klienci dotyczyły wynajmu mieszkań z zasobów mienia komunalnego. Pracownicy OIK w wielu wypadkach pomagali im wypełniać wnioski do ZMK. Osobom i rodzinom zgłaszającym różnorakie problemy życiowe i wykazującym potrzebę wsparcia pracownicy Działu SPS udzielali porad socjalnych, zwłaszcza z zakresu uprawnień do świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, prawa do świadczeń opieki zdrowotnej i świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Poradnictwo psychiatryczne – w 2012r. w OIK lekarz psychiatra przeprowadził 22 konsultacje psychiatryczne dla 22 osób, w tym dla 10 osób w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego.

Poradnictwo prawne - w OIK udzielono 1192 porad prawnych 1012 osobom. Większość z nich dotyczyła prawa rodzinnego, prawa pracy, lokalowego oraz prawa karnego z zakresu przemocy w rodzinie. Ponadto porady prawne były świadczone przez pracownika Działu Specjalistycznego Poradnictwa Socjalnego, który udzielił pomocy 230 rodzinom (420 osobom w rodzinach). Porady dotyczyły tematyki prawa rodzinnego, zabezpieczenia społecznego i ochrony praw lokatorów.

3.3.2. Domy pomocy społecznej

MOPR w Białymstoku realizując zadania ustawowe w zakresie zapewnienia opieki w domach pomocy społecznej osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności,

niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych wydał 129 postanowień i **1 423 decyzje**.

Tabela Nr 10. Domy Pomocy Społecznej

2012r.	DPS Świerkowa	DPS Baranowicka (w tym Filia w Bobrowej)	Dom Opieki Społecznej Proletariacka	DPS na terenie innych powiatów	Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny	Ogółem:
decyzje kierujące	76	31	9	63	15	194
decyzje umieszczające	40	6	3	0	0	49
decyzje w sprawie opłaty	280	386	34	302	0	1002
decyzje wygaszające	65	13	5	43	0	126
decyzje umarzające	11	3	0	29	0	43
decyzje odmawiające	4	1	0	4	0	9
decyzje uchylające	0	0	0	0	0	0
postanowienia	1	1	0	127	0	129
Ogółem:	477	441	51	568	15	1552

W 2012r. skierowano do domów pomocy społecznej **133 osoby** - w tym 51 osób do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych.

W 2012r. **umieszczono** łącznie **111 osób** w domach pomocy społecznej w tym:

- 75 osób w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- 30 osób w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- 6 osób w domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie;
- a) w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów 66 osób w tym:
  - 34 osoby w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych,
  - 27 osób w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych,
  - 5 osób w domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie;
- b) w domach pomocy społecznej na terenie Miasta Białystok 45 osób w tym:
  - 41 w domu pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych,
  - 3 w domu pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych,
  - 1 w domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Na umieszczenie w domach pomocy społecznej **oczekuje** łącznie **119 osób** w tym:

- 55 osób do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- 47 osób do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- 17 osób do domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie;
- a) 37 osób oczekuje na umieszczenie do domów pomocy społecznej na teren innych powiatów w tym:
  - 7 osób do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych,
  - 27 osób do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych,
  - 3 osoby do domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie;
- b) 82 osoby oczekuje na umieszczenie do domów pomocy społecznej w Białymstoku w tym :
  - 48 osób do domu pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych,
  - 20 osób do domu pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych,
  - 14 osób do domu pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Ośrodek w 2012r. przygotowywał 27 projektów umów i 27 aneksów do umów oraz 6 porozumień w sprawie ponoszenia przez osoby zobowiązane opłat za pobyt bliskich w domach pomocy społecznej i Domu Opieki Społecznej ul. Proletariacka 8.

Tabela Nr 11. Liczba umów oraz aneksów do umów w sprawie ponoszenia opłaty za pobyt

2012r.	Dom Pomocy Społecznej ul. Świerkowa	Dom Pomocy Społecznej ul. Baranowicka	Dom Opieki Społecznej ul. Proletariacka	Domy Pomocy Społecznej na terenie innych powiatów	Ogółem:
umów	11	0	3	13	27
aneksów	7	9	3	8	27
porozumień	1	2	0	4	7
Ogółem:	19	11	6	25	61

W 2012r. MOPR przekazał do Urzędu Miasta tytułem opłaty za pobyt mieszkańców Miasta Białystok w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów dyspozycje na kwotę 4 252 471,79 zł.

Na terenie Miasta Białystok funkcjonuje:

1. Dom Pomocy Społecznej przy ul. Świerkowej 9 dla osób przewlekle somatycznie chorych (dysponuje 184 miejscami). Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca od 01.01.2012r. do 31.03.2012r. wynosił 3 538 zł; od 01.04.2012r. - 3 209 zł. Średni przewidywany czas oczekiwania na umieszczenie: kobiety - około ½ roku, mężczyźni - 2 lata.
2. Dom Pomocy Społecznej przy ul. Baranowickiej 203 z Filią w Bobrowej dysponuje łącznie 306 miejscami w tym: 244 miejscami dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, 26 miejscami dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, 36 miejscami dla osób przewlekle psychicznie chorych - Filia w Bobrowej. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca od 01.01.2012r. do 31.03.2012r. wynosił 4 288 zł, od 01.04.2012r. - 4 339 zł. Średni przewidywany czas oczekiwania na umieszczenie wynosi:
  - na oddział dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie ok. 9 lat,
  - na oddział dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie ok. 1 roku,
  - na oddział dla osób przewlekle psychicznie chorych (Filia w Bobrowej): kobiety ok. 6 lat, mężczyźni ok. 8 lat.
3. Dom Opieki Społecznej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek od Cierpiących ul. Proletariacka 8 dysponuje 25 miejscami. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca od 01.01.2012r. do 31.12.2012r. wynosił 2 391 zł. Średni przewidywany czas oczekiwania na umieszczenie wynosi około ½ roku.

Ponadto MOPR w 2012 roku złożył w sądzie 67 wniosków o wydanie postanowień w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej osób bezwzględnie wymagających pomocy, a niewyrażających zgody na umieszczenie.

3.3.3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej, prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, jest ośrodkiem o zasięgu lokalnym, którego podstawowym zadaniem jest podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych w sytuacji nagłego lub przewlekłego kryzysu spowodowanego: przemocą domową, tragicznym wydarzeniem życiowym, utratą, osieroceniem, żałobą, problemem samobójstwa, kryzysem małżeńskim, trudnościami wychowawczymi, kryzysem spowodowanym ubóstwem, bezrobociem, długotrwałą chorobą, bezradnością i itp.

Tabela Nr 12. Zadania realizowane w 2012 roku przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Lp.	Forma pomocy – zadania własne powiatu	Liczba osób objętych pomocą
1.	Interwencja kryzysowa	1549
2.	Poradnictwo psychologiczne	1076
3.	Poradnictwo rodzinne	1021
4.	Poradnictwo prawne	1012
5.	Poradnictwo socjalne (w tym mieszkaniowe)	169
6.	Poradnictwo pedagogiczne	121
7.	Konsultacje psychiatryczne	22
8.	Praca z osobami stosującymi przemoc	157
9.	Schronienie w hostelu (kobiety i dzieci)	108

10.	Grupy dla osób doświadczających przemocy	20
11.	Grupy korekcyjno-edukacyjne dla OSP	48
12.	Grupy socjoterapeutyczne (dzieci i rodzice)	42
13.	Warsztaty: „Szkoła dla Rodziców”	21
14.	Warsztaty dla młodzieży nt. radzenia sobie ze stresem	16

Łącznie skorzystało z pomocy OIK 1938 osób, w tym 1030 osób po raz pierwszy i 908 osób, którym udzielano wsparcia w poprzednich latach.

Interwencja kryzysowa

W roku 2012 przeprowadzono 7763 interwencji.

Tabela Nr 13. Osoby, które zgłosiły się po raz pierwszy do OIK pochodziły z następujących środowisk

Rodzaj środowiska	Liczba osób
rodzina	649
rodzina niepełna	143
konkubinat	68
rodzina zastępcza	3
osoba samotna	71
brak danych	96
razem	1030

*Wśród przyjętych osób 32 osoby to emeryci/renciści

Tabela Nr 14. Problemy zgłoszone do OIK przez ww. osoby

Rodzaj problemu	Liczba osób
alkoholizm	241
narkomania	18
inne uzależnienia	13
dorośle dzieci alkoholików	47
bezrobocie	90
bezradność	145
bezdumność	30
eksmisja, zagrożenie eksmisją	18
konflikt małżeński	220
konflikt rodzinny	163
inne konflikty	113
problemy wychowawcze	31
konflikt z prawem	37
handel kobietami	1
osoba doznająca przemocy	252
osoba stosująca przemoc	73
sekty	0
wypadek losowy	20
żałoba	9
myśli samobójcze	23
choroba psychiczna	35
zaburzenia psychiczne i emocjonalne	80
niepełnosprawność	31
wielodzietność	4
ochrona macierzyństwa	10

*Zestawienie obejmuje zarówno problemy zgłaszane jako podstawowe, jak również współwystępujące, które złożyły się na spiętrzenie sytuacji kryzysowej.

Udzielanie schronienia kobietom oraz kobietom z dziećmi

Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzi hostel z **15 miejscami**. W 2012 roku udzielił schronienia 57 kobietom i 51 dzieciom, w tym 100 mieszkańcom Białegostoku i 8 osobom spoza miasta. Okres pobytu w hostelu OIK wynosił 14 dni, w wyjątkowych sytuacjach był przedłużany do trzech miesięcy. Średni czas pobytu wyniósł 27 dni. Z maksymalnego, tj. trzymiesięcznego okresu pobytu w hostelu OIK skorzystała jedna kobieta.

Prowadzenie grup wsparcia, socjoterapeutycznych, szkoły dla rodziców

Grupy wsparcia dla kobiet doznających przemocy w relacjach rodzinnych – łącznie odbyło się 29 spotkań, w których uczestniczyło 20 kobiet w różnym wieku.

Grupy socjoterapeutyczne dla dzieci w wieku 8-12 lat – w okresie od I.2012r. do VI.2012r. odbyło się 25 spotkań, w zajęciach uczestniczyło 13 osób; w okresie od X.2012r. do XII.2012r. odbyło się 14 spotkań grupy, zakwalifikowano do niej 13 osób w wieku od 7 – 12 lat.

Grupy edukacyjne dla rodziców dzieci z grupy socjoterapeutyczne – w okresie od I.2012r. do VI.2012r. odbyło się 5 spotkań, w których uczestniczyło 7 osób. Druga grupa edukacyjna rodziców rozpoczęła swoje spotkania w X. 2012r. (odbyły się trzy spotkania, w których uczestniczyło 9 rodziców).

Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców: „Szkoła dla Rodziców” - odbyło się 6 spotkań edycji rozpoczętej w 2011r. Zrealizowano również kolejną edycję „Szkoły dla rodziców” w terminie 4.X.–20.XII.2012r. Program obejmował 10 spotkań. W pierwszej edycji uczestniczyło 11 osób, natomiast w drugiej 10 osób. Przeprowadzono również spotkania grupy wsparcia dla osób, które ukończyły „Szkołę dla rodziców” (odbyły się 3 spotkania).

Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc

W 2012r. prowadzono spotkania z czterema grupami korekcyjno-edukacyjnymi, jedną grupą edukacyjną oraz kontynuowano indywidualną pracę z osobami stosującymi przemoc.

Grupa korekcyjna dla kobiet w Areszcie Śledczym - od I.2012r. do IX.2012r. odbywały się spotkania grupy korekcyjnej dla kobiet w Areszcie Śledczym w Białymstoku. Była to kontynuacja grupy rozpoczętej we wrześniu 2011r. Spotkania odbywały się raz w tygodniu. W 2012r. zrealizowano 11 spotkań (uczestniczyło w nich 10 osób).

Grupa korekcyjna dla mężczyzn w Areszcie Śledczym - w X.2012r. rozpoczęto spotkania grupy korekcyjnej dla mężczyzn w Areszcie Śledczym w Białymstoku. Spotkania odbywały się raz w tygodniu. W 2012r. zrealizowano 4 spotkania (w grupie uczestniczyło 10 osób; zajęcia są kontynuowane w 2013r.).

Grupy otwarte prowadzone w OIK - w I półroczu 2012r. kontynuowano pracę z grupą korekcyjno-edukacyjną rozpoczętą we IX.2011r. Odbyły się 22 spotkania, w których uczestniczyło 11 osób stosujących przemoc. Pięć z nich ukończyło w VI.2012r. pełny cykl zajęć. We IX.2012r. rozpoczęła pracę kolejna grupa korekcyjno-edukacyjna dla osób stosujących przemoc. Po rozmowach indywidualnych i konsultacjach psychiatrycznych zakwalifikowano na nią 14 osób. Do końca roku przeprowadzono 14 spotkań po 3 godziny każde.

W zajęciach grup korekcyjno-edukacyjnych uczestniczyło łącznie 48 osób, w tym pełny cykl zajęć ukończyło 12 osób.

W 2012 roku pracownicy OIK przeprowadzili na terenie Ośrodka oraz w środowiskach rodzinnych 273 spotkań indywidualnych z osobami stosującymi przemoc - potencjalnymi uczestnikami oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Ogółem praca indywidualna była prowadzona ze 157 osobami.

Realizacja projektu pn. „Przyszłość zaczyna się dzisiaj”

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku we współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku, w ramach Programu Ochronowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” realizował w 2012r. projekt pt. „Przyszłość zaczyna się dzisiaj”. Jego istotnymi elementami były warsztaty dla młodzieży w wieku 13-19 lat na temat radzenia sobie ze stresem oraz wzbogacenie o nowe elementy programu grupy socjoterapeutycznej dla dzieci w wieku 8-12 lat. Projekt był adresowany do osób z rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie lub zagrożonych jego wystąpieniem. W ramach projektu były prowadzone:

- **Warsztaty dla młodzieży** - rozpoczęły się w X.2012r., a zakończyły w XI.2012r. (8 spotkań po 1,5 h każde). Zgłosiło się **16 osób**. Ich celem było nabycie przez uczestników umiejętności radzenia sobie ze stresem, redukcji napięcia emocjonalnego, wykorzystania swoich mocnych stron w trudnych sytuacjach oraz poprawa funkcjonowania w społeczeństwie.
- **Zajęcia grupy socjoterapeutycznej** - dla dzieci w wieku 8-12 lat rozpoczęły się we IX.2012r., a zakończą w VI.2013r. W 2012r. uczestniczyło w nich **13 dzieci**. Spotkania grupy odbywały się w każdą środę oraz raz w miesiącu w sobotę. Towarzyszyły im **zajęcia edukacyjne dla rodziców (9 rodziców)**. Pierwsze odbyło się w X.2012r., a drugie w XI.2012r.
- **Wycieczki do Biebrzańskiego Parku Narodowego** - uczestnicy projektu, zarówno młodzież uczestnicząca w warsztatach, jak i dzieci z grupy socjoterapeutycznej wraz z rodzicami, wzięli udział w całoniedziennej wycieczce do Biebrzańskiego Parku Narodowego, która odbyła się 20.X.2012r. Jej celem było zmniejszenie napięcia emocjonalnego, współpracy w grupie, budowaniu relacji rodzic – dziecko, pokazanie alternatywnej formy spędzania wolnego czasu.

3.4. Zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat

3.4.1. Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Białej 13/33

Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez MOPR jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i dysponuje 50 miejscami. Ze świadczonych usług w 2012r. korzystało 54 osoby, w tym 6 osób z chorobą psychiczną, 48 osób upośledzonych umysłowo ze sprzężonymi zaburzeniami.

Formy prowadzonej działalności

Zajęcia dla uczestników prowadzone były indywidualnie oraz w kilkusobowych grupach w pracowniach: plastycznej, gospodarstwa domowego z elementami rękodzieła, komputerowo-wydawniczej, technicznej, kulturalno-oświatowej z elementami relaksacji, usprawniania fizycznego, muzycznej z elementami teatru, treningu kulinarnego. Podczas prowadzonych zajęć realizowano tematykę związaną z daną pracownią w ramach terapii zajęciowej oraz treningi: samoobsługi i zaradności życiowej, umiejętności społecznych i interpersonalnych, efektywnego wykorzystania czasu wolnego.

Praca socjalna realizowana była poprzez działania:

- pomoc podopiecznym w rozwiązywaniu problemów, z którymi nie są w stanie sami sobie poradzić (sprawy urzędowe i rodzinne),
- poradnictwo socjalne (udzielenie informacji w zakresie aktualnych przepisów prawnych dotyczących pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe),
- współpraca z różnego rodzaju instytucjami w celu pełnej integracji ze społeczeństwem (pobudzanie społecznej aktywności, podniesienie jakości życia, poprawa sytuacji życiowej).

Środowiskowy Dom Samopomocy w minionym roku oprócz treningów realizował następujące zadania:

1. Konsultacje terapeutyczne, poradnictwo psychologiczne oraz socjalne: objęcie opieką i poradnictwem psychologicznym uczestników ŚDS, praca nad samodzielnością i zaradnością życiową podopiecznych, poprawa umiejętności interpersonalnych, pomoc w rozwiązywaniu bieżących, jak i długoterminowych problemów, psychokorekcja zaburzeń zachowania, grupa wsparcia dla uczestników oraz rodzin.
2. Profilaktyka zdrowotna: pomoc doraźna, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, trening lekowy, trening higieniczny.
3. Zapewnienie posiłków w trakcie pobytu w ŚDS.

ŚDS w 2012r. współpracował z następującymi podmiotami:

- rodzina, opiekunowie,
- poradnie zdrowia psychicznego, szpital psychiatryczny, inne zakłady opieki zdrowotnej,
- kościoły i związki wyznaniowe, Archidiecezjalne Wyższe Seminarium Duchowne,
- ośrodki kultury i organizacje kulturalno-rozrywkowe: Klub Garnizonowy Jednostki Wojskowej w Białymstoku, Departament Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Zespół muzyczny „Dexter”, Szkoła Tańca „Twist”, Zespół Szkół Specjalnych Nr 11, 16 i 17 w Białymstoku, Szkoła Katolicka im. Matki Bożej Miłosierdzia w Białymstoku, Akademia Tańca „Szał”, PSM II w Białymstoku i w Ełku, Opera i Filharmonia Muzyczna w Białymstoku, Formacja Taneczna „Szersza Akcja”, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Białymstoku, Dziecięcy Szpital Kliniczny w Białymstoku, Pracownia muzyczna w DPS przy ul. Baranowickiej w Białymstoku, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego Działu Zbiorów Specjalnych w Białymstoku, Pływalnia MOSiR, Galeria im. Śleńdzińskich, przy ul. Waryńskiego.
- placówki oświatowe, inne jednostki świadczące usługi dla osób niepełnosprawnych (w tym warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywizacji zawodowej, spółdzielnie socjalne, centra integracji społecznej i klub integracji społecznej).

Ponadto w 2012r. specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez ośrodki wsparcia, tj. Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Biała 13/33 prowadzony przez MOPR w Białymstoku, gdzie skierowano **54 osoby** oraz Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Pogodna 63 prowadzony przez Caritas Archidiecezji Białostockiej – skierowano **46 osób**.

4. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

4.1. Asystent rodziny

Zadaniem asystenta rodziny jest skuteczna pomoc rodzinie przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci, wsparcie w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, praca z rodzicami biologicznymi, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w celu przywrócenia pełnej władzy rodzicielskiej. Asystenturę rodzinną realizowano w ramach dwóch projektów: projektu systemowego „Aktywność kluczem do sukcesu” współfinansowanego przez UE w ramach EFS – zatrudniono 5 asystentów i Resortowego Programu Wspierania Rodzin i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2012, I i II edycja „Asystent rodziny 2012” – zatrudniono 5 asystentów. Realizowane działania przez asystenta rodziny w 2012r.:

1. Wsparciem asystenta rodziny objęto **95 rodzin**, w których przebywało **210 dzieci**.
2. 94 rodziny otrzymały - na wniosek pracownika socjalnego - wsparcie asystenta (za jej zgodą), 1 rodzina na wniosek sądu.
3. Opracowano 92 plany pracy z rodziną we współpracy z pracownikami socjalnymi (w tym 2 plany pracy z rodziną opracowano z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej).
4. Działania realizowane przez asystentów rodziny:
  - ustalanie zasad współistnienia w rodzinie, podział obowiązków domowych między członkami w rodzinie,
  - prowadzenie mediacji w rodzinie - pomoc w rozwiązywaniu problemów członkom rodziny; nauka komunikacji,
  - kierowanie do placówek wsparcia dziennego, świetlic - wzmacnianie więzi z rówieśnikami, rozwijanie zainteresowań dzieci, organizacja czasu wolnego,
  - kierowanie dzieci do Miejskiego Programu Wychowawca Podwórkowy - praca profilaktyczno-wychowawcza w środowisku otwartym, na ulicy, podwórku, boisku i w innych miejscach spotkań dzieci i młodzieży,
  - zachęcanie rodzin do integracji ze środowiskiem lokalnym poprzez informowanie o imprezach, piknikach, wydarzeniach kulturalno – oświatowych,
  - kierowanie do udziału w „szkole dla rodzica” – w celu podniesienia umiejętności związanych z wychowywaniem i opiekowaniem się dziećmi,
  - współpraca z pracownikami socjalnymi, kuratorami, pedagogami, psychologami i innymi specjalistami,
  - organizowanie i uczestnictwo w spotkaniach grup roboczych (interdyscyplinarnych) – spotkania z przedstawicielami instytucji działającymi na rzecz danej rodziny, pogłębienie diagnozy, holistycznie spojrzenie na sytuację rodziny, wymiana doświadczeń;
  - a) dotyczące sytuacji mieszkaniowej:
    - pomoc w uzyskaniu dodatku mieszkaniowego,
    - pomoc napisaniu wniosku o oddłużenie mieszkania,
    - pomoc w uzyskaniu sprzętu gospodarstwa domowego i wyposażeniu mieszkania,
  - b) dotyczące sytuacji zdrowotnej:
    - kierowanie na terapię odwykową,
    - kierowanie na terapię psychiatryczną,
    - pomoc w składaniu wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności i ustalenie niezdolności do pracy,
  - c) dotyczące sytuacji zawodowej (kursy, szkolenia, podjęcie pracy itd.):
    - motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, dokształcania się w celu zwiększenia możliwości podjęcia zatrudnienia,
    - pomoc przy pisaniu CV.
5. W ramach działań (mających na celu prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych) prowadzonych przez asystentów rodzinnych osiągnięto następujące efekty:
  - poprawa sytuacji dzieci w rodzinie o zaburzonych funkcjach opiekuńczo – wychowawczych,
  - bardziej konstruktywne spędzanie czasu z dziećmi, poprawa relacji rodzic – dziecko,
  - poprawa jakości opieki nad dziećmi w rodzinie (dbanie o higienę, czystość, interesowanie się sukcesami i niepowodzeniami dzieci, dbanie o ubiór, wyżywienie),
  - uświadomienie różnych problemów istniejących w rodzinie,
  - powrót jednego dziecka do rodziny biologicznej,
  - poprawa komunikacji w rodzinie, relacji między członkami w rodzinie, okazywanie wzajemnego szacunku,
  - poprawa sytuacji finansowej, umiejętne gospodarowanie budżetem, opracowanie budżetu domowego,
  - podjęcie zatrudnienia przez 2 rodziców,
  - nabycie umiejętności przez rodziców polegające na załatwianiu spraw w urzędach i instytucjach,
  - utrzymanie czystości w mieszkaniu,
  - poprawa wyposażenia lokalu, poprawa warunków mieszkaniowych
  - pilnowanie przez rodziców terminów wizyt lekarskich, dbanie o swój stan zdrowia i stan zdrowia członków rodziny,
  - podejmowanie leczenia i terapii odwykowej przez członków rodzin.

4.2. Rodziny Zastępcze

W 2012 r. na terenie Białegostoku funkcjonowały **243 rodziny zastępcze**, w których przebywało **328 dzieci**.

Tabela Nr 15. Typy rodzin zastępczych.

TYP RODZINY ZASTĘPCZEJ / okres I – XII 2012 r. /						Łącznie liczba rodzin	Łącznie liczba dzieci
SPOKRENIONA		NIEZAWODOWA		ZAWODOWA			
liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci		
171	220	59	75	13	33	243	328

W załączniku do Uchwały Nr XXXV/414/12 Rady Miasta Białystok z dnia 26 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia 3-letniego Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Białegostoku na lata 2012-2014, został określony limit nowo utworzonych rodzin na rok 2012. Zgodnie z tym limitem w 2012 roku powstały 3 nowe rodziny zastępcze zawodowe.

Tabela nr 16. Świadczenia pieniężne.

	Typy rodziny zastępczej /okres I-XII.2012r./						Łącznie kwota w zł
	SPOKRENIONA		NIEZAWODOWA		ZAWODOWA		
	liczba rodzin: 171 liczba dzieci: 220		liczba rodzin: 59 liczba dzieci: 75		liczba rodzin: 13 liczba dzieci: 33		
Formy pomocy-zadania własne powiatu	liczba świadczeń	kwota w zł	liczba świadczeń	kwota w zł	liczba świadczeń	kwota w zł	
na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	2 345	1 545 046,77	955	803 048,70	276	247 830,84	2 595 926,31 w tym dotacji 74 429,35 zł
Jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z przyjęciem dziecka do rodziny zastępczej	23	38 300	6	8 800	6	6 600	53 700
Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka (raz w roku)	57	28 170	19	9 450	6	3 000	40 620
Inne zdarzenia mające wpływ na jakość sprawowanej opieki	1	600	0	0	1	600	1 200
Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0	8	3 939,09	54	40 924,46	44 863,55
Świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (raz do roku)	0	0	0	0	6	6 000	6 000
Wynagrodzenie z tytułu opieki i wychowania niespokrewnionych z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym (ze składkami na ubezpieczenie społeczne i fundusz pracy)	0	0	0	0	127	390 062	390 061,95 w tym dotacji 97 913,00

4.3. Usamodzielnianie wychowanków

Pomoc z tytułu usamodzielnienia przysługuje wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze, tj. instytucjonalną pieczę zastępczą oraz placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży

niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę i młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Tabela nr 17. Usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki		Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		Razem
Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Kwota świadczeń (łącznie)
116	486 187 w tym dotacja celowa 16 714 zł	16	67 527	32	158 086	711 800 w tym dotacja celowa 16 714 zł

W 2012r. usamodzielniano 133 wychowanków rodzin zastępczych.

Tabela nr 18. Usamodzielnienie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki		Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		Razem
Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Kwota świadczeń (łącznie)
55	240 167 w tym dotacja celowa 6 366 zł	8	49 410	12	52 368	341 945 w tym dotacja celowa 6 366 zł

W 2012r. usamodzielniano 60 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela nr 19. Usamodzielnienie wychowanków placówek określonych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych, domów pomocy społecznej)

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki		Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		Razem
Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Kwota świadczeń (łącznie)
15	53 194	2	4 941	3	13 379	71 514

W 2012r. usamodzielniano 18 wychowankom placówek określonych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

4.4. Mieszkania chronione

W 2012r. 9 usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych zamieszkiwało w mieszkaniach chronionym na terenie miasta Białegostoku:

- przy ul. Pułaskiego 63/56 zamieszkiwało 5 wychowanek,
- przy ul. Waszyngtona 22/74 zamieszkiwały 2 wychowanki z 2 małoletnich dzieci,
- przy ul. Pułkowej 1/79 zamieszkiwały 2 wychowanki.

Wychowankowie uczestniczyli w kosztach utrzymania mieszkania w wysokości zależnej od dochodu własnego. Z tego tytułu uzyskano kwotę 3 758 zł.

4.5. Kierowanie do placówek

W 2012r. do poszczególnych placówek opiekuńczo – wychowawczych wydano 152 skierowania, w tym:

- do Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Jedynka” w Białymstoku - 3,
- do Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Dwójka” w Białymstoku -83,
- do Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Nasz Dom Dobry Pasterz” w Białymstoku -3,
- do Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej Środowiskowego Domu Rodzinnego „Nasz Dom” Stowarzyszenia Pomocy Rodzinie „DROGA” w Białymstoku - 9,
- do Pogotowia Opiekuńczego w Białymstoku - 39,
- do Domu Powrotu Stowarzyszenia Pomocy Rodzinie „DROGA” w Białymstoku - 14,
- do Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej dla dziewcząt w Pniewitem - 1.

4.6. Zadanie realizowane przez MOPR w Białymstoku, jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
Zarządzeniem Nr 1588/11 z dnia 7 grudnia 2011r. Prezydent Miasta Białegostoku wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Białegostoku. Zarządzenie obowiązuje od dnia 1 stycznia 2012r. Od tego dnia w Ośrodku utworzono Zespół ds. Pieczy Zastępczej, który mieści się przy ul. Orlej 6a w Białymstoku. Zespół realizuje zapisy *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Ustawa ta określa w jednym akcie prawnym zarówno zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Szeroko rozumiana profilaktyka, a więc pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka oraz praca z rodziną to zadanie gminy, a rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza to zadanie powiatu.

W Zespole zatrudnionych było w pierwszej połowie 2012r. 8 osób: Kierownik Zespołu (pełny etat), konsultant (pełny etat), 2 koordynatorów (jeden koordynator był zatrudniony od 1 stycznia 2012 r. do 31 maja 2012 r. na umowę zlecenie, zaś od 1 czerwca na 4/5 etatu, drugi koordynator został zatrudniony do 1 czerwca na pełny etat), 1 pedagog (1/2 etatu), 1 psycholog (1/2 etatu) i 2 pracowników socjalnych (pełny etat).

W drugiej połowie 2012r. do Zespołu dołączyło jeszcze trzech koordynatorów na pełny etat (jeden koordynator rozpoczął pracę od lipca, dwóch od września). Od dnia 01.07 2012 r. osoba na etacie konsultanta została zastępcą kierownika Zespołu. W grudniu został zatrudniony jeszcze jeden pracownik socjalny na 3/4 etatu.

Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka:

- wnioski o przeszkolenie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej złożyło 29 osób, w tym 11 małżeństw,
- w ramach kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze przygotowano 100 plakatów i 500 ulotek, które sukcesywnie przekazywane są urzędom i instytucjom,
- informacje promujące rodzicielstwo zastępcze zostały też przekazane także w trakcie audycji radiowej w Radio Białystok.

2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej:

- w roku 2012 przeprowadzono 29 procedur kwalifikacyjnych. Szkolenie ukończyło 20 osób. Zaświadczenia kwalifikacyjne otrzymało 18 osób (jedno małżeństwo było spoza miasta Białystok).

3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku zorganizował dwa szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Jedno szkolenie było współfinansowane w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2012 „*Szkolenia rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego*”. Na szkolenie pozyskano środki z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w wysokości 3250 zł. Drugie szkolenie zostało przeprowadzone przez pracowników Zespołu ds. Pieczy Zastępczej,
- do szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zakwalifikowano 22 osoby. Zaświadczenia o ukończeniu szkolenia otrzymało 20 osób (jedno małżeństwo spoza Białegostoku).

4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby:

- w ramach podnoszenia kwalifikacji, wzmocnienia i rozwijania umiejętności wychowawczych zaproponowano rodzinom zastępczym zajęcia psychoedukacyjne „Szkola dla rodziców”. Na zajęcia zgłosiło się 10 osób. Cały cykl ukończyło 7 osób. Szkolenie przeprowadzono w formie 10 spotkań (oraz jedno dodatkowe zgodnie z potrzebami uczestników). Każde spotkanie trwało cztery godziny dydaktyczne,
- rodziny zastępcze niezawodowe miały możliwość wzięcia udziału w konferencji „Przemoc wobec dzieci” z cyklu „Jak pomagać nie upokarzając?”, organizowanej m.in. przez Fundację Edukacji i Twórczości.

5) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych:

- w roku 2012 odbyło się 6 spotkań grupy wsparcia, w których uczestniczyło 12 osób z rodzin zastępczych zawodowych. Spotkania odbywały się raz w miesiącu z wyjątkiem okresu wakacyjnego.
- wychodząc naprzeciw potrzebom w/w rodzin MOPR zaproponował wybór grupy wsparcia. Rodziny miały możliwość uczestniczenia w grupie wsparcia prowadzonej przez specjalistów Zespołu ds. Pieczy

- Zastępczej, w grupie wsparcia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej lub w grupie wsparcia prowadzonej przez specjalistów zatrudnionych przez Fundację Edukacji i Twórczości w ramach projektu „Innowacyjny system wsparcia wychowanków instytucji opieki zastępczej w Białymstoku”.
- pracownicy Zespołu przeprowadzili 56 rozmów psychologiczno-pedagogicznych oraz 169 rozmów wspierających.
- 6) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy:
- w roku 2012 zawarto umowę z wolontariuszem, wspierającym dzieci w rodzinach zastępczych.
- 7) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi:
- w ramach współpracy zostało zorganizowane spotkanie z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości, które odbyło się w siedzibie Sądu Rejonowego w Białymstoku przy ul. Mickiewicza 103,
  - pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej wzięli udział w spotkaniu z pedagogami szkolnymi w Miejskim Ośrodku Doskonalenia Metodycznego w Białymstoku. Spotkanie poświęcone było omówieniu specyfiki rodzinnej pieczy zastępczej i funkcjonowaniu dzieci z rodzin zastępczych w środowisku szkolnym,
  - we współpracy z Fundacją Robinson Cruoe oraz Wielofunkcyjną Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą „Jedynka” w Białymstoku zorganizowano w ramach projektu „Akademia Robinsona” warsztat ekonomiczny „Robinson na Plusie”. W warsztacie wzięło udział 11 osób,
  - MOPR współpracował z agencją Grupa66 Ogilvy z Warszawy oraz Fundacją Edukacji i Twórczości kursy języka angielskiego dla dzieci z rodzin zastępczych. Na kurs zgłoszono 12 dzieci w wieku od 8 do 10 lat,
  - udział w projekcie o charakterze badawczym pt.: „Innowacyjny system wsparcia wychowanków instytucji opieki zastępczej w Białymstoku” prowadzonym przez Fundację Edukacji i Twórczości oraz Miasto Białystok we współpracy z Wydziałem Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku,
  - udział w projekcie „PI Odrodzenie Feniksa – innowacyjny model współpracy instytucji publicznych i niepublicznych z przedsiębiorstwami na rzecz osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze”, realizowanym przez Międzynarodowe Centrum Partnerstwa Network w Krakowie. W badaniach uczestniczyło 26 nastolatków z rodzin zastępczych w wieku od 15 do 19 lat,
  - pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej wspierając rodziny zastępcze współpracowali z sądami, kuratorami, policją, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, ośrodkiem adopcyjnym, placówkami oświatowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.
- 8) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej:
- psycholog i pedagog Zespołu ds. Pieczy Zastępczej przeprowadzili 113 konsultacji psychologiczno-pedagogicznych,
  - w ramach współpracy z Fundacją Edukacji i Twórczości, Zespół ds. Pieczy Zastępczej poinformował wszystkie rodziny zastępcze o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w Ośrodku Konsultacyjno-Szkoleniowym utworzonym w ramach „Innowacyjnego systemu wsparcia wychowanków instytucji opieki zastępczej w Białymstoku”,
- 9) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego:
- prawnik Zespołu ds. Pieczy Zastępczej udzielił 63 konsultacji i porad prawnych
- 10) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej:
- nie rzadziej niż co 6 miesięcy, a w przypadku dzieci poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące Zespół przygotowuje do Sądu informacje w sprawie całokształtu sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz sytuacji rodziny dziecka wraz z oceną rodziny zastępczej,
  - w roku 2012 dokonano 350 okresowych ocen sytuacji dzieci. Oceny dokonywane były w zespole interdyscyplinarnym złożonym z przedstawiciela rodziny zastępczej, pedagoga, psychologa, koordynatora oraz przedstawiciela Ośrodka Adopcyjnego ROPS w Białymstoku. W okresie sprawozdawczym odbyło się 9 posiedzeń zespołu ds. okresowej oceny.
- 11) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość dopełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą:

- Zespół ds. Pieczy Zastępczej umożliwia spotkania rodziców biologicznych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej. W roku 2012 odbyło się 16 takich spotkań.
  - 12) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka:
    - w roku 2012 przeprowadzono 48 badań psychologiczno-pedagogicznych oraz 29 analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
  - 13) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających:
    - w roku 2012 do Ośrodka Adopcyjnego w Białymstoku zgłoszono 52 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną.
  - 14) Na wniosek Sądu Zespół ds. Pieczy Zastępczej sporządza opinie w sprawie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W okresie od stycznia do grudnia 2012r. zostało sporządzonych **62 takie opinie**. Utworzonych zostało **36 nowych rodzin zastępczych**.
  - 15) Rodzinie zastępczej, która przyjmuje dziecko przekazuje się dokumentację tego dziecka, w tym diagnozę psychofizyczną dziecka. W okresie od stycznia do grudnia 2012r. sporządzono **48 diagnoz psychologicznych** dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.
  - 16) W okresie od stycznia do grudnia 2012r. wydanych zostało również **38 opinii** w sprawie przyznania środków finansowych oraz **22 innych opinii** w sprawach różnych.
  - 17) Co najmniej na dwa miesiące przed osiągnięciem pełnoletniości przez wychowanka przebywającego w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo wychowawczej Zespół przygotowuje dokumentację do usamodzielnienia wychowanka, w szczególności gromadzi dokumenty potwierdzające okres pobytu w pieczy zastępczej, akty urodzenia, postanowienia sądu oraz wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia i indywidualny program usamodzielnienia. W przypadku zmiany sytuacji życiowej wychowanka Zespół dokonuje aktualizacji indywidualnego programu usamodzielnienia.
- Pracownicy socjalni Zespołu ds. Pieczy zastępczej przygotowali **48 Indywidualnych Programów Usamodzielnienia oraz 31 aktualizacji w/w planów**.
- 18) Pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej uczestniczyli w następujących szkoleniach i konferencjach:
    - szkolenie trenerów programu PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza/Adopcja. Szkolenie obejmowało 6 zjazdów (5 zjazdów po 4 dni, jeden 3 dni). W szkoleniu uczestniczyły 2 osoby, które uzyskały prawo do prowadzenia szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze,
    - udział w seminarium organizowanym przez ROPS „Dziecko w nowym systemie wspierania rodziny i pieczy zastępczej” – 1 osoba,
    - konferencja rekrutacyjna organizowana przez ROPS w ramach projektu systemowego „Bądź Aktywny, Bądź Najlepszy – szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej” – uczestniczyła 1 osoba,
    - konferencja „Pieczę” Rodziny zastępcze z zastosowaniem najnowszych narzędzi informatycznych. Oprogramowanie dla Koordynatorów (rodziny spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz Asystentów Rodzin Biologicznych – uczestniczyła 1 osoba,
    - konferencja „Problemy i potrzeby młodzieży objętej pieczą zastępczą w Białymstoku. Prezentacja wyników badań” – uczestniczyła 1 osoba,
    - konferencja ROPS „Droga do szczęścia jest zawsze w budowie – losy wychowanków placówek opiekuńczo- wychowawczych z terenu województwa podlaskiego” – uczestniczyła 1 osoba,
    - konferencja ROPS „Hazard i inne uzależnienia behawioralne – zagrożenia, metody profilaktyki i sposoby rozwiązywania problemu” – uczestniczyły 3 osoby.

Realizacja zadań koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 77 ust. 1 i 2 rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

1. W okresie sprawozdawczym w Zespole ds. Pieczy Zastępczej pracowało 5 koordynatorów. Wszyscy byli współfinansowani przez Ministerstwo Pracy i Polityki społecznej w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2012. MOPR otrzymał środki finansowe w wyniku rozstrzygnięcia konkursu „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” oraz „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej- druga edycja”.
2. Koordynatorzy objęli opieką i wsparciem **103 rodziny, w których wychowuje się 141 dzieci**. We współpracy z rodziną zastępczą były przygotowane dla w/w dzieci plany pomocy dziecku.
3. Z rodzinami zastępczymi koordynatorzy odbyli **683 spotkania**. Kontaktowali się również z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W roku 2012 odbyło się **88 takich spotkań**.
4. Koordynatorzy poszerzali swoją wiedzę i kompetencję na szkolenia i konferencjach:

- Szkolenie „Mentoring jako metoda aktywizacji społecznej i zawodowej młodzieży” (80 godzin) – 5 osób,
- Konferencja „Przemoc wobec dzieci” z cyklu „Jak pomagać nie upokarzając?” – 5 osób,
- Szkolenie (16-godzinne) „Praca z osobą zaburzoną psychicznie i jej rodziną.” - 1 osoba,
- Konferencja „Droga do szczęścia jest zawsze w budowie” - 2 osoby,
- „Decyzje i wybory w wychowaniu” – 1 osoba,
- „Jak rozbudzić w dziecku talent?” - 1 osoba,
- „Białystok rodzinie – wspólna troska.” - 1 osoba,
- „Przynosić wartości – aksjologiczne podstawy wychowania” - 1 osoba.

Koordynatorzy organizowali wspólne spotkania z pracownikami Zespołu ds. Pieczy Zastępczej w celu konsultacji sytuacji rodzin objętych ich opieką. W roku 2012 odbyło się 6 takich spotkań. Omówiono sytuację 46 rodzin, borykających się ze szczególnie trudnymi problemami

II. ŚWIADCZENIA OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Do zadań zleconych gminie, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, należy wydawanie decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcom innym, niż ubezpieczeni, osobom posiadającym obywatelstwo polskie i posiadającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, spełniającym kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej, przy jednoczesnym stwierdzeniu braku okoliczności, o których mowa w art.12 ustawy o pomocy społecznej.

Decyzję potwierdzającą prawo do świadczeń opieki zdrowotnej wydaje się na wniosek świadczeniobiorcy, a w przypadku stanu nagłego - na wniosek świadczeniodawcy udzielającego świadczenia opieki zdrowotnej, złożony niezwłocznie po udzieleniu świadczenia. Postępowanie może być wszczęte również z urzędu lub na wniosek właściwego oddziału Wojewódzkiego Funduszu Zdrowia.

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie decyzji przysługuje przez okres 90 dni od dnia określonego w decyzji, którym jest:

- dzień złożenia wniosku,
- w przypadku udzielenia świadczenia w stanie nagłym – dzień udzielenia świadczenia, chyba, że w tym okresie świadczeniobiorca zostanie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym.

W okresie od 01.01.2012r. do 31.12.2012r. wydano 185 decyzji administracyjnych w sprawie uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych świadczeniobiorcom innym niż ubezpieczeni. Do wydawania ww. decyzji Prezydent Miasta Białegostoku upoważnił Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku.

III. DZIAŁANIA AKTYWIZUJĄCE I REINTEGRACYJNE OSÓB I RODZIN

1. Pomoc osobom bezrobotnym i nieaktywnym zawodowo zagrożonym wykluczeniem społecznym

W 2012r. z powodu pozostawania w trudnej sytuacji życiowej pomocą społeczną objęto ogółem 8 979 rodzin (17 156 osób w rodzinach), w tym 5 601 rodzin (12 076 osób w rodzinach), których głównym problemem było bezrobocie. W 2012r. bezrobocie jako wiodąca przyczyna korzystania z systemu pomocy społecznej wystąpiła u około 62% rodzin objętych wsparciem. Bezrobocie zwłaszcza to długotrwałe, jest od wielu lat jednym z głównych czynników trudnej sytuacji życiowej, a tym samym powodem korzystania osób/rodzin z pomocy społecznej.

Z tytułu bezrobocia w roku 2012 przyznano pomoc w formie zasiłków okresowych 4 829 rodzinom (9 875 osobom w rodzinach), udzielono także pomocy w formie zasiłków celowych m.in. na zakup odzieży, obuwia, środków czystości, żywności, leków, na opłaty mieszkaniowe, pomocy w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Oprócz pomocy finansowej znaczącym wsparciem skierowanym przez MOPR do osób bezrobotnych była aktywizacja zawodowa i społeczna prowadzona w ramach projektu systemowego.

W 2012r. MOPR w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Priorytet VII. Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej) po raz kolejny realizował projekt systemowy „Aktywność kluczem do sukcesu” współfinansowany przez Unię Europejską (w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego).

Projekt skierowany był do:

- osób bezrobotnych, w tym długotrwałe bezrobotnych oraz nieaktywnych zawodowo,
- osób nieaktywnych zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi,

- osób nieaktywnych zawodowo kształcących lub uczących się w wieku 15-25 lat, wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych,
- osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych oraz nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem asystenta rodziny,
- osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych oraz nieaktywnych zawodowo ze schorzeniami psychicznymi,
- osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotne oraz nieaktywnych zawodowo współzależnionych,
- osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych oraz nieaktywnych zawodowo chorujących na depresję.

Koszt realizacji projektu wyniósł 2 489 374 zł, w tym wkład własny MOPR Białystok stanowiła kwota 289 938 zł. Projekt był realizowany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012r. Uczestniczyło w nim 409 osób. W projekcie zastosowano instrumenty aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, społecznej i zdrowotnej. Spośród osób przystępujących do projektu 47 przerwały udział w zaproponowanych działaniach. Natomiast 362 osoby zakończyły udział w projekcie.

Aktywizacja społeczna:

- „grupy wsparcia”: uczestnicy zostali podzieleni na 21 grup, ich opiekunami zostali pracownicy socjalni Zespołu Funduszy Europejskich i asystenci rodziny; Każda grupa spotykała się co najmniej jeden raz w miesiącu - uczestniczyło 368 osób,
- „grupa wsparcia” dla otoczenia uczestników projektu – rodzin zastępczych: opiekunem grupy był pracownik socjalny ZFE (spotkania grupy odbywały się dwa razy w miesiącu) - uczestniczyło 13 osób,
- indywidualne konsultacje z prawnikiem i/lub psychologiem – odbyło się 91 godzin konsultacji, z czego 29 godzin stanowiły konsultacje z psychologiem i 62 godziny konsultacje z prawnikiem,
- warsztaty rozwoju osobistego – uczestniczyło 265 osób,
- warsztaty kompetencji społecznych – uczestniczyły 32 osoby,
- warsztaty wsparcia psychospołecznego – uczestniczyły 34 osoby,
- warsztaty w kierunku zmian – uczestniczyło 19 osób,
- trening relaksacyjny – uczestniczyło 18 osób,
- szkoła dla rodziców – uczestniczyły 42 osoby,
- warsztaty asertywności – uczestniczyło 16 osób,
- wsparciem asystenta rodziny objęto 53 rodziny.

Aktywizacja zawodowa:

- diagnoza społeczno – zawodowa potrzeb – uczestniczyły 394 osoby,
- warsztaty aktywnego poszukiwania pracy – uczestniczyły 282 osoby,
- 3-dniowe wyjazdowe warsztaty aktywnego poszukiwania pracy – uczestniczyło 16 osób,
- 3-dniowe wyjazdowe warsztaty obejmujące nowoczesne działania w zakresie wyboru zawodu, pokonywania stereotypów i bank pomysłów na pracę – uczestniczyły 23 osoby.

Aktywizacja edukacyjna:

- kurs komputerowy – uczestniczyło 55 osób,
- kurs języka angielskiego – uczestniczyło 26 osób,
- kurs młodszego ratownika – uczestniczyło 9 osób,
- warsztaty dj'a – uczestniczyło 10 osób,
- kurs prawa jazdy kat. B – uczestniczyło 31 osób,
- warsztaty rękodzielnicze – uczestniczyło 26 osób,
- warsztaty tradycji ludowych – uczestniczyło 15 osób,
- odbyło się 15 kursów zawodowych, w których uczestniczyło 219 osób:
  - 1) kasjer-sprzedawca z elementami wizażu - w kursie uczestniczyły 24 osoby;
  - 2) bukieciarz-florysta z modułem obsługi kas fiskalnych – w kursie uczestniczyło 25 osób;
  - 3) kierowca wózków jezdniowych z wymianą butli gazowych i z fakturowaniem magazynowym – w kursie uczestniczyło 14 osób;
  - 4) księgowość komputerowa – w kursie uczestniczyło 6 osób;
  - 5) kurs rękodzieła – w kursie uczestniczyło 11 osób;
  - 6) opiekunka do dzieci i osób starszych z dodatkowym modułem masażu – w kursie uczestniczyły 24 osoby;
  - 7) kucharz z modułem cateringu i kas fiskalnych – w kursie uczestniczyły 24 osoby;
  - 8) operator koparko-ładowarki klasa III – w kursie uczestniczyło 14 osób;
  - 9) nielicencjonowany dozór mienia i obiektów niepodlegających obowiązkowej ochronie - w kursie uczestniczyło 13 osób;
  - 10) prawo jazdy kat. C, C+E wraz z kwalifikacją na przewóz rzeczy – w kursie uczestniczyło 20 osób;

- 11) prawo jazdy kat. D wraz z kwalifikacją na przewóz osób - w kursie uczestniczyło 18 osób;
- 12) operator obrabiarek sterowanych numerycznie CNC – w kursie uczestniczyło 7 osób;
- 13) SEP - eksploatacja sieci i urządzeń elektroenergetycznych o napięciu do 1 KV oraz prace pomiarowo-kontrolne – w kursie uczestniczyły 2 osoby;
- 14) spawanie metodą MAG - 135 – w kursie uczestniczyło 13 osób;
- 15) spawanie metodą TIG - 141 – w kursie uczestniczyły 4 osoby.

Rodzaj kursów ustalony został między innymi po konsultacjach z Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku mającym rozeznanie o aktualnym zapotrzebowaniu lokalnego rynku pracy, a także po rozmowach z kandydatami na uczestników projektu oraz w oparciu o diagnozę potrzeb uczestników projektu.

Aktywizacja zdrowotna:

- badania z zakresu medycyny pracy – skorzystało 140 osób.

Na czas udziału w projekcie 59 uczestników objęto ubezpieczeniem zdrowotnym, na kwotę 13 536 zł. Dodatkowo sfinansowano opiekę nad dziećmi uczestników projektu i koszty dojazdu beneficjentów i osób z ich otoczenia na poszczególne działania (bilety komunikacji miejskiej).

Działania o charakterze środowiskowym:

- 1-dniowa wycieczka fakultatywna na trasie: Kadzidłowo – Mikołajki – Św. Lipka (uczestniczyło 261 osób wspólnie z 253 osobami z otoczenia),
- spektakl teatralny „3 razy łóżko” w Teatrze Dramatycznym im. A. Węgierki (uczestniczyło 170 osób wspólnie z 146 osobami z otoczenia),
- spektakl teatralny „Co widział Kamerdyner” w Teatrze Dramatycznym im. A. Węgierki (uczestniczyło 140 osób wspólnie z 145 osobami z otoczenia).

Zawarto 409 kontraktów socjalnych, przeprowadzono 897 wywiadów środowiskowych. Wyplacono 360 zasiłków celowych (w tym specjalnych zasiłków celowych) na łączną kwotę 289 938 zł.

W ramach realizowanego projektu systemowego „Aktywność kluczem do sukcesu” świadczona była praca socjalna na rzecz uczestników projektu i ich rodzin oraz osób, które były zainteresowane udziałem w projekcie. Projekt był skierowany do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które jednocześnie są osobami w wieku aktywności zawodowej, korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej.

Kontynuowano współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku.

Oprócz projektu Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku w 2012r. podejmował także szereg innych działań aktywizujących na rzecz osób i rodzin z problemem bezrobocia, m.in.:

- 255 osób zgłoszono do wykonywania prac społecznie użytecznych, z czego **144 osoby** skierowano do prac społecznie użytecznych, zaś **138** osób wykonywało ww. prace (w tym - 32 osoby zrezygnowały z wykonywania ww. prac: 29 osób spośród nich zrezygnowało z prac bez podania przyczyny, 3 osoby – z powodu podjęcia pracy),
- 408 osób skierowano do udziału w Centrum Integracji Społecznej prowadzonym przez Caritas Archidiecezji Białostockiej, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszenie na rzecz rodziny i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym „HOLOS”; do uczestnictwa w CIS przyjęto **112 osób**, w tym 36 osób zrealizowało działania w CIS, 24 osoby zrezygnowały, 52 kontynuuje zajęcia w 2013r.,
- 173 osoby skierowano do udziału w Klubie Integracji Społecznej (prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Droga”), z tego **52 osoby** przyjęto do uczestnictwa w KIS, w tym 2 osoby zrezygnowały, 50 osób kontynuuje uczestnictwo w KIS w 2013r.,
- 274 osób skierowano do pracodawców oferujących pracę, z czego 23 osoby podjęły zatrudnienie, a 8 osób odmówiło podjęcia pracy,
- 931 osób motywowano do rejestracji w PUP, z czego 756 osób zarejestrowało się w PUP,
- 5184 osób motywowano do aktywnego poszukiwania zatrudnienia, z czego 2743 osoby dostarczyły wypełnione karty aktywności zawodowej, 163 osoby podjęły zatrudnienie,
- 565 osobom udzielono pomocy w znalezieniu szkoleń zawodowych, z czego 201 osób uczestniczyło w kursie, 153 ukończyło kurs, 12 osób podjęło zatrudnienie w wyuczonym na kursie zawodzie.

Osoby bezrobotne były aktywizowane przez pracowników socjalnych MOPR m.in. poprzez kierowanie ich: na różne kursy i szkolenia; do projektu „Aktywność kluczem do sukcesu” realizowanego przez MOPR; na szkolenia oraz do projektu „Twój czas – Twoja przyszłość” organizowanych przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej; do szkół; do doradcy zawodowego, do OHP.

2. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku świadczy niezbędną pomoc oraz zapewnia bezpieczeństwo socjalne osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością. Zadania z tego zakresu realizowane są we współpracy z innymi podmiotami i organizacjami pozarządowymi. Szczególne nasilenie działań nakierowanych na pomoc bezdomnym następuje w okresie wzmożonego zagrożenia, tj. w okresie jesienno-zimowym.

W 2012r. pomocą objęto **278 osób bezdomnych. Program wychodzenia z bezdomności** w 2012r. realizowało **46** osób, przy czym **44** osoby przystąpiły do niego w 2012r., natomiast **2** osoby kontynuowały postanowienia programu zawartego w 2011r., z czego 2 programy zakończono, z realizacji 5 programów osoby bezdomne zrezygnowały, 39 programów będzie kontynuowana w 2013r. Dzięki wsparciu MOPR i innych podmiotów, z którymi współpracowali pracownicy socjalni **usamodzieliło się 11 osób bezdomnych.**

Miasto Białystok (Departament Spraw Społecznych i Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku) jest z realizatorem projektu pn. „Białystok na rzecz wychodzenia z bezdomności”. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (budżet projektu wynosi 991 266 zł). Głównym jego celem jest przetestowanie oraz analiza skuteczności wybranych standardów usług modelu Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności. Zadanie to ma przyczynić się do stworzenia spójnego i kompleksowego systemu pomocy osobom bezdomnym, co ma sprzyjać bardziej skutecznym działaniom podejmowanym na rzecz wychodzenia z bezdomności. Projekt jest realizowany na terenie Miasta Białegostoku we współpracy z partnerami: Caritas Archidiecezji Białostockiej, ELEOS Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej, Fundacja „Spe Salvi”, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, Fundacja Edukacji i Twórczości. Projekt ma charakter pilotażowy i polega na przetestowaniu uprzednio wypracowanych standardów. Okres realizacji zadania: od 1.03.2012r. do 31.08.2013r. Projekt obejmuje realizację standardów:

- *Streetworking*: stworzenie „mapy miejsc niemieszkalnych” i wsparcie osób bezdomnych pozostających w tych miejscach,
- *Praca socjalna*: utworzenie bazy osób bezdomnych, prowadzenie pracy socjalnej na trzech poziomach (profilaktyka, interwencja, integracja) w celu zwiększenia potencjału osób bezdomnych do radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz wzrostu aktywności społecznej i zawodowej osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością,
- *Mieszkalnictwo i pomoc doraźna*: zapewnienie schronienia osobom bezdomnym, szczególnie w okresie trudnych warunków atmosferycznych, umożliwienie utrzymania podstawowego poziomu higieny, zmniejszenie ryzyka niedożywienia, wzrost poziomu motywacji do podejmowania działań prowadzących do poprawy sytuacji życiowej, zapewnienie pokoiów treningowych dla osób bezdomnych podejmujących trud wyjścia z bezdomności, wzmacnianie aktywności poprzez działania świetlicowe, zapewnienie możliwości korzystania z usług punktu wydawania odzieży i żywności,
- *Zdrowie*: zapewnienie dostępu do usług medycznych i opieki pielęgniarskiej osobom bezdomnym przebywającym w Domu dla Bezdomnych,
- *Zatrudnienie i edukacja*: udostępnienie możliwości aktywizacji społecznej, edukacyjnej i zawodowej, pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia, zwiększenie dostępu do prasy i Internetu,
- *Partnerstwo lokalne*: usprawnienie współpracy między podmiotami, opracowanie i wydanie informatora zawierającego kompleksowe informacje dotyczące bezdomności i form pomocy, zorganizowanie konferencji, zorganizowanie szkoleń dla członków partnerstwa.

W związku z realizacją projektu (standard *Praca socjalna*) w MOPR wyznaczono zespół pracowników socjalnych do świadczenia pomocy osobom bezdomnym: ZPS Nr 11, ul. Biała 13/33. Współpracuje on także z Fundacją Edukacji i Twórczości, która realizuje ten sam standard względem cudzoziemców zagrożonych bezdomnością (posiadających status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą).

MOPR mając na uwadze okres zimowy przygotował nową ulotkę zawierającą aktualne informacje skierowane do osób bezdomnych oraz instrukcje mające ułatwić podjęcie działań w celu pomocy osobie bezdomnej.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku świadczył niezbędną pomoc oraz zapewniał bezpieczeństwo osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością m.in. poprzez:

1. Kierowanie osób przebywających w Białymstoku i potrzebujących schronienia do placówek: Caritas Archidiecezji Białostockiej prowadzącego Dom dla Bezdomnych, noclegownie, ogrzewalnię; Stowarzyszenia „Ku Dobrej Nadziei” prowadzącego pokoje treningowe i ogrzewalnię; Stowarzyszenia Penitencjarnego „Patronat” – prowadzi schronisko, Izby Wyrzeźwień – miejsca noclegowe w okresie jesienno-zimowym. Wszystkie osoby bezdomne zgłaszające się w celu uzyskania schronienia - mimo ograniczeń miejscowych - były przyjmowane podczas silnych mrozów (liczba miejsc noclegowych w placówkach organizacji pozarządowych - 288, w hostelu OIK 15 miejsc schronienia dla kobiet i dzieci).

2. Zabezpieczenie posiłków osobom bezdomnym/zagrożonym bezdomnością. W zakresie pomocy w formie posiłków i żywności oraz odzieży i obuwia Ośrodek współdziałał z Caritas, Prawosławnym Ośrodkiem Miłosierdzia „Eleos”, Stowarzyszeniem „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszeniem Penitencyjnym „Patronat” oraz Polskim Czerwonym Krzyżem, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej i Dziennym Domem Pomocy Społecznej.
3. Informowanie osób bezdomnych i innych potrzebujących niezbędnej pomocy o miejskich placówkach wydających nieodpłatnie posiłki i żywność, odzież, obuwie i leki oraz udzielanie pomocy w uzyskaniu brakujących dokumentów oraz kierowanie osób zdolnych do pracy do urzędu pracy (celem nabycia statusu osoby bezrobotnej) oraz do pracodawców zgłaszających Ośrodkowi wolne miejsca pracy.
4. Informowanie i kierowanie osób bezdomnych, potrzebujących doraźnej, pozaszpitalnej pomocy lekarskiej i pielęgniarskiej do Domu dla Bezdomnych.
5. Kierowanie do placówek Caritas, Stowarzyszenia „Ku Dobrej Nadziei”, Prawosławnego Ośrodka Miłosierdzia „ELEOS” - w zakresie możliwości skorzystania z usług higieny osobistej (kąpiel, pranie).
6. Z okazji Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem oraz w związku z okresem zimowym pracownicy Zespołu zajmującego się pomocą osobom bezdomnym zorganizowali w dniu 19.X.2012 r. w Domu dla Bezdomnych „Caritas” Archidiecezji Białostockiej przy ul. Sienkiewicza 89/1 spotkanie informacyjne dla osób bezdomnych. Uczestnicy spotkania: Departament Spraw Społecznych UM Białostok, Caritas Archidiecezji Białostockiej, Fundacja Spe Salvi, Centrum Integracji Społecznej „Szansa” Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia „Eleos”, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszenie Penitencjarne „Patronat”, Centrum Integracji Społecznej „Holos”, Szpital Gruźliczy i Chorób Płuc. Osoby reprezentujące podmioty biorące udział w imprezie zaprezentowały działania podejmowane na rzecz osób bezdomnych oraz przedstawiły formy pomocy z jakiej mogą one skorzystać. Natomiast przedstawiciel Szpitala Gruźliczego i Chorób Płuc przekazał informacje na temat profilaktyki przeciwgruźliczej, oznak choroby i zasad leczenia. Przedstawiciele podmiotów biorących udział w spotkaniu odpowiadali na pytania indywidualne osób bezdomnych. W spotkaniu uczestniczyło około 70.
7. Informowanie i kierowanie osób bezdomnych oraz innych z problemem alkoholowym do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku bądź do Domu dla Bezdomnych zatrudniającego terapeutę uzależnień i współuzależnień.
8. Obejmowanie osób bezdomnych pracą socjalną, w tym w ramach indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności lub kontraktu socjalnego.
9. Pełnienie (przez pracowników socjalnych MOPR) dyżurów w Domu dla Bezdomnych „Caritas” i w ogrzewali Stowarzyszenia „Ku Dobrej Nadziei” - przeprowadzali oni rodzinne wywiady środowiskowe w miejscu pobytu bezdomnych, udzielali informacji i porad oraz prowadzili pracę socjalną nakierowaną na poprawę sytuacji życiowej, w tym m.in. poprzez zawarcie programu wychodzenia z bezdomności.
10. Prowadzenie poradnictwa socjalnego oraz specjalistycznego, w tym prawnego.
11. Udzielanie świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, w szczególności na dofinansowanie zakupu odzieży i obuwia zimowego, leków, posiłku i niepieniężnych (w formie posiłków).
12. W sytuacji braku uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego MOPR zgłaszał osoby bezdomne do ubezpieczenia zdrowotnego (w ramach indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności) lub decyzyjnie potwierdzał uprawnienie do świadczeń opieki zdrowotnej.
13. Udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej adresowanej do osób i rodzin zagrożonych bezdomnością, ukierunkowanej między innymi na utrzymanie posiadanego mieszkania (np. w formie wniosków do sądu, komornika, spółdzielni mieszkaniowej czy Zarządu Mienia Komunalnego w Białymstoku w sprawach wstrzymania eksmisji, przydziału lokalu socjalnego, czy rozłożenia zobowiązań dłużników na raty itp.). Osobom zagrożonym eksmisją z zajmowanego lokalu pracownicy socjalni wyjaśniali zasady przyznawania lokali socjalnych i pomagali w ubieganiu się o nie, a w szczególnych przypadkach kierowali wnioski do Zarządu Mienia Komunalnego o przydział mieszkania z zasobów gminy.
14. Pracownicy socjalni Ośrodka w okresie zimowym monitorowali miejsca przebywania osób bezdomnych (np. pustostany, dworce, działki, śmietniki, klatki schodowe, zsypy), informowali osoby tam przebywające o możliwości uzyskania schronienia i pomocy oraz udostępniali ulotki informujące o placówkach świadczących pomoc. Regularnie też kontaktowali się z osobami bezdomnymi i zagrożonymi bezdomnością. Ponadto pozostawali w stałym kontakcie z dzielnicowymi, strażą miejską i innymi podmiotami świadczącymi pomoc bezdomnym celem wymiany informacji o miejscach ich pobytu oraz w razie potrzeby w celu podjęcia wspólnych interwencji. Współpracowali również ze szpitalami, lekarzami rodzinnymi i pielęgniarkami środowiskowymi, którzy informują pracowników socjalnych o zaistniałych potrzebach objęcia pomocą osób bezdomnych będących ich pacjentami.

3. Pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz osobom stosującym przemoc

Zarządzeniem Nr 1376/11 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 19 września 2011r. powołano Zespół Interdyscyplinarny liczący 22 osoby. Na dzień 31.12.2012r. Zespół liczył 23 członków, a w jego skład wchodzi przedstawiciele:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie – 3 osoby,
- Pogotowia Opiekuńczego – 2 osoby,
- Samodzielnego Szpitala Miejskiego – 2 osoby,
- Departamentu Spraw Społecznych – 3 osoby,
- Departamentu Edukacji – 1 osoba,
- Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku – 1 osoba,
- Prokuratury Rejonowej w Białymstoku – 2 osoby,
- Sądu Rejonowego w Białymstoku – 2 osoby,
- Uniwersyteckiego Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Białymstoku – 1 osoba,
- Kuratorium Oświaty – 1 osoba,
- Organizacji pozarządowych: „Caritas” Archidiecezji Białostockiej – 1 osoba, Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Droga” – 1 osoba, „Eleos” Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej – 1 osoba, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza” – 1 osoba, Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa” – 1 osoba.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie obsługuje spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok, zapewniając obsługę organizacyjno – techniczną. Spotkania Zespołu odbywają się na terenie Ośrodka – w 2012r. odbyło się 12 spotkań Zespołu.

Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok Uchwałą nr 8/2012 w dniu 2 kwietnia 2012r. powołał stałą grupę roboczą, w skład której wchodzi przedstawiciele wskazani w art. 9a pkt 11 i 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, tj.: pomocy społecznej, Policji, ochrony zdrowia, oświaty, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku, organizacji pozarządowych, Sądu Rejonowego w Białymstoku. Na dzień 31.12.2012r. stała grupa robocza liczyła 309 członków.

Koordinacją procedury „Niebieskie Karty” oraz nadzorem, wsparciem i doradztwem metodycznym z zakresu pracy socjalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników socjalnych w Zespołach Pracowników Socjalnych Nr 1-8 oraz ich kierowników zajmuje się pracownik Działu Specjalistycznego Poradnictwa Socjalnego. W każdym ZPS wskazano po dwóch pracowników socjalnych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (ww. pracownicy zostali gruntownie przeszkoleni z problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie). Wsparcie psychologiczne, prawne i terapeutyczne dla osób doznających przemocy w rodzinie, jak i ją stosujących świadczy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku.

W 2012r. do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok wpłynęło **434 formularzy „Niebieska Karta – A”** (406 - kobiety; 28 - mężczyźni; 73 - osoby poniżej 18 r.ż.; 84 – osoby powyżej 60 r.ż.), z czego: 299 - z Policji; 113 – z pomocy społecznej; 10 - z MKRPA; 9 - z oświaty; 1 - z ochrony zdrowia. Procedura „Niebieskie Karty” prowadzona była w 496 środowiskach, z czego 97 wszczęto w 2011r. Od kwietnia 2012r. do każdej rodziny, w której wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, powoływano grupę roboczą (tzw. „podgrupę” z członków stałej grupy roboczej). W okresie kwiecień – grudzień 2012r. w ZPS Nr 1-8 odbyło się 1258 spotkań grup roboczych.

W ramach pracy socjalnej świadczonej osobom i rodzinom, w których występuje problem/podejrzanie przemocy w rodzinie pracownicy socjalni MOPR ZPS Nr 1-8 w 2012r.:

- zorganizowali i uczestniczyli w 1258 spotkaniach grup roboczych,
- dobierali ze składu członków stałej grupy roboczej osoby do pracy z określoną rodziną, doznającą przemocy, w której wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”,
- inicjowali pierwsze spotkania grup roboczych powołanych do pracy z określoną rodziną,
- motywowali i wspierali osoby doznające przemocy w rodzinie do skorzystania (w zależności od potrzeb) ze specjalistycznych porad i konsultacji, a w przypadku gdy osoba stosująca przemoc w rodzinie ma problem z alkoholem, do skorzystania z terapii dla osób współuzależnionych,
- prowadzili rozmowy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy,
- informowali osoby stosujące przemoc w rodzinie o możliwości podjęcia leczenia lub terapii, jak też udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych,
- motywowali osoby stosujące przemoc w rodzinie do podjęcia terapii leczenia uzależnienia alkoholowego, kontaktu z terapeutą, psychologiem, do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych,

- kierowali osoby stosujące przemoc w rodzinie do specjalistów oraz do udziału w zajęciach korekcyjno-educacyjnych w OIK,
- monitorowali sytuację rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie oraz rodzin, dla których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” poprzez regularny kontakt z daną rodziną (wizyty w środowisku),
- podejmowali natychmiastowe działania interwencyjne w środowiskach dotkniętych bądź zagrożonych przemocą w rodzinie (pracą socjalną objęli 199 środowisk zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie, przy czym dla 156 rodzin założono kartoteki osobowe, w pozostałych 43 przypadkach była to pomoc jednorazowa/doraźna),
- diagnozowali sytuację i potrzeby osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- prowadzili rozmowy wspierająco – motywujące,
- udzielali kompleksowych informacji o możliwości uzyskania pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i pedagogicznej oraz możliwości uzyskania wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- wystosowywali:
  - ✓ 37 pism do Sądu Rejonowego w Białymstoku z prośbą o wgląd w sytuację rodziny (ustanowienie kurateli, ograniczenie władzy rodzicielskiej),
  - ✓ 108 wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku, w tym zobowiązujących do podjęcia leczenia odwykowego,
  - ✓ 31 pism do innych instytucji, m.in. do Poradni Zdrowia Psychicznego, Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnień, Prokuratury, Komornika, Działu Świadczeń Rodzinnych,
- na podstawie art. 12a Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w czterech rodzinach dokonali czynności odebrania dziecka z rodziny i umieścili je u osoby najbliższej wspólnie niezamieszkującej.

4. Pomoc osobom i rodzinom, w których występuje uzależnienie od alkoholu

W 2012r. w Zespołach Pracowników Socjalnych Nr 1–8 oraz w Ośrodku Interwencji Kryzysowej prowadzone były punkty konsultacyjne dla osób i rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu. Z poradnictwa w Zespołach Pracowników Socjalnych skorzystało 1157 osób uzależnionych i ich rodziny. Osoby zgłaszające się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w sytuacjach kryzysu często komunikowały również problemy rodzinne i uzależnienie. Z problematyki uzależnień najczęściej zgłaszano: alkoholizm (241 osób), problem DDA (47 osób), narkomanię (18 osób) i inne uzależnienia (13 osób).

Problem nadużywania alkoholu oraz uzależnienia od niego jest bardzo silnie związany ze stosowaniem przemocy w rodzinie. Stąd klienci Ośrodka Interwencji Kryzysowej często muszą te problemy rozwiązywać równocześnie, podejmując leczenie w poradniach odwykowych lub motywując do tego swoich współmałżonków. Ponadto dzieci objęte pomocą socjoterapeutyczną są najczęściej nie tylko świadkami przemocy, ale również alkoholizmu i współuzależnienia.

W ramach punktów konsultacyjnych oraz pracy socjalnej:

- motywowano do podjęcia terapii oraz do świadomego zachowywania abstynencji,
- udzielano informacji o możliwości uzyskania pomocy (psychologicznej, prawnej) i o formach leczenia odwykowego,
- monitorowano i wspierano osoby kontynuujące terapię odwykową,
- kierowano osoby współuzależnione celem podjęcia terapii,
- kontaktowano się z poradniami i ośrodkami terapii (poradniami przy ul.: Słonimskiej, Żurawiej, Storczykowej, Radzywińskiej, Antoniuk Fabryczny; Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Droga”, Młodzieżowym Ośrodkiem Konsultacji i Terapii, świetlicami socjoterapeutycznymi), dzielnicowymi,
- kierowano osoby uzależnione do: Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu i Współuzależnienia w Białymstoku, Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Białymstoku, NZOZ VIRTUS w Białymstoku, Klubów Abstynentów: „KROKUS”, „TĘCZA”, „ARKA”, „PRZYMIERZE”, „AZYL”, „TANGO”, „TABOR”,
- sporządzano wnioski do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie leczenia uzależnienia od alkoholu,
- kontaktowano się z MKRPA w sprawie osób zobowiązanych do leczenia odwykowego,
- kontaktowano się z kuratorem rodzinnym, pedagogiem szkolnym, pracownikami ochrony zdrowia, zwłaszcza w sprawach sytuacji dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia,
- przeprowadzano wywiady środowiskowe na potrzeby Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- kierowano dzieci z rodzin z problemem alkoholowym do świetlic, w tym do świetlic socjoterapeutycznych,
- zgłoszono 30 dzieci na obóz profilaktyczny (ze środków MKRPA współfinansowano pobyt dzieciom pochodzącym z rodzin z problemem alkoholowym).

Tabela Nr 20. Praca socjalna z osobami uzależnionymi od alkoholu

L.p.	Opis pracy socjalnej	Ilość osób, którym udzielono pomocy w formie pracy socjalnej
1.	Skierowanie na terapię (uzależnienie od alkoholu lub innych środków)	502
1.1.	Efekt: podjęcie terapii przez osobę uzależnioną	233
1.2.	Efekt: podjęcie terapii przez rodzinę	28
1.3.	Efekt: uczęszcza do AA	125
2.	Skierowanie do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosku o przymusowe leczenie osoby uzależnionej	105
2.1.	Efekt: wyrok kierujący na leczenie przymusowe	21
2.2.	Efekt: leczenie w placówce zamkniętej	25
2.3.	Efekt: zakończył/a leczenie od uzależnienia	13

5. Pomoc cudzoziemcom

Pomoc Integracyjna

Pomoc dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą odbywa się w ramach indywidualnego programu integracji (IPI), który uzgadniany jest między Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie a cudzoziemcem. Wspieranie procesu integracji w ramach IPI trwa przez okres do 12 miesięcy. Środki na realizację programu - po jego zaakceptowaniu - przekazuje wojewoda. Przyznawane w ramach programu świadczenia przeznaczone są na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego. W 2012r. realizowano **31 Indywidualnych Programów Integracji**, przy czym w kursach językowych uczestniczyło 19 cudzoziemców z 13 rodzin. W rodzinach realizujących ww. programy pozostawały 62 osoby. 8 programów trwało 12 miesięcy (pełny cykl), natomiast 5 programów zostało zerwanych (z powodu niezapowiedzianego wyjazdu). Realizacja 18 programów zawartych w 2012r. kontynuowana jest w roku bieżącym.

Pracownicy socjalni Zespołu zajmującego się pomocą cudzoziemcom monitorowali udział cudzoziemców w kursach języka polskiego organizowanych przez Fundację Edukacji i Twórczości. W ramach IPI Ośrodek w 2012r. opłacał składkę zdrowotną 5 osobom/rodzinom. Po zakończeniu programów dokonywano oceny postępów cudzoziemca w procesie integracji.

Pomoc na zasadach ogólnych ustawy o pomocy społecznej

W 2012r. pomocą na zasadach ogólnych ustawy o pomocy społecznej objęto 80 środowisk cudzoziemców, liczących 313 osób (w tym 183 dzieci), którzy skorzystali z następujących form świadczeń:

- zasiłek stały - 2 osoby,
- zasiłek okresowy - 76 osób/rodzin,
- zasiłek celowy - 76 osób/rodzin,
- zasiłek celowy na żywność (z Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) - 79 osób/rodzin,
- posiłki w szkołach -75 dzieci (z 33 rodzin).

Ponadto z pomocy w formie zasiłków celowych dla cudzoziemców posiadających zgodę na pobyt tolerowany (realizowanych zgodnie z art. 18 ust.1 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej) skorzystało 7 rodzin (liczących 11 osób).

Praca socjalna

Pracownicy socjalni udzielali pomocy rodzinom cudzoziemców posiadającym status uchodźcy, ochronę uzupełniającą bądź zgodę na pobyt tolerowany w formie pracy socjalnej, poprzez podejmowanie m.in. następujących działań:

- wyjaśnianie zasad udzielania pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasad przydzielania lokali przez Zarząd Mienia Komunalnego, uzyskiwania stopnia niepełnosprawności oraz pomoc w wypełnianiu stosownych dokumentów,
- wyjaśnianie zasad funkcjonowania polskich urzędów i instytucji,
- tłumaczenie i pomoc w wypełnianiu dokumentów i wniosków niezbędnych do uzyskania tzw. kart pobytu i dokumentów podróży, numeru PESEL, NIP i innych,
- tłumaczenie korespondencji adresowanej do cudzoziemców,

- pośredniczenie w załatwianiu spraw w placówkach ochrony zdrowia, szkołach, przedszkolach, powiatowym urzędzie pracy, zakładach pracy i innych instytucjach,
- opiniowanie wniosków o przyznanie lokalu z zasobów Zarządu Mienia Komunalnego w Białymstoku,
- wystawianie zaświadczeń koniecznych m.in. do uzyskania pomocy z organizacji pozarządowych.

Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

Zespół współpracował z organizacjami świadczącymi pomoc na rzecz cudzoziemców na terenie Białegostoku: Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom Caritas Archidiecezji Białostockiej, Fundacją Edukacji i Twórczości oraz organizacjami, które wspierają cudzoziemców jako jedną z grup docelowych, do których kierują pomoc w formie odzieży i żywności z PEAD: Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej ELEOS, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei” i Stowarzyszenie DROGA.

Pracownicy ZPS nr 11 uczestniczyli ponadto w zorganizowanych przez Fundację 3-dniowych warsztatach dotyczących tematyki uchodźczej i międzykulturowej dniach 20 – 22.VI.2012 roku.

6. Działania na rzecz społeczności romskiej

W 2012r. MOPR po raz dziewiąty realizował Program na rzecz społeczności romskiej, który był skierowany do Romów zamieszkujących na terenie miasta Białegostoku i korzystających z pomocy społecznej.

Zadaniami Programu na rzecz społeczności romskiej objęto 44 rodziny (95 osób, w tym 19 dzieci) pozostające od wielu lat w kręgu podopiecznych MOPR.

Na realizację Programu otrzymano dotację z Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji w kwocie 13 888 zł oraz z Ministerstwa Edukacji Narodowej w kwocie 4 500 zł.

Program był realizowany w następujących obszarach:

1. **„Edukacja - przyszłość dzieci i młodzieży romskiej - zakup wyprawki szkolnej”** (dotacja MEN) – wydano **4 440 zł**. Programem objęto **19** uczniów pochodzenia romskiego (z określeniem etapów nauczania).

Efekty jakie uzyskano dzięki pomocy w postaci zakupu wyprawki szkolnej:

- wzmocnienie potrzeby edukacji dzieci,
- wzmocnienie motywacji do uczestnictwa w zajęciach szkolnych i pozaszkolnych,
- wyrównanie szans dzieci i młodzieży romskiej poprzez zakupienie podręczników i przyborów szkolnych oraz artykułów sportowych,
- podejmowanie edukacji przez dzieci na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym,
- zacieśnienie kontaktów rodziców ze szkołą, w szczególności z pedagogiem i nauczycielami oraz z pracownikami socjalnymi.

2. **„Moja droga do szkoły”** - dofinansowanie dojazdów do szkół dzieciom romskim (dotacja MAiC) – wydano **2 641 zł**.

Dofinansowanie dojazdów do szkół oraz na zajęcia do szkoły językowej „Empik” polegało na zakupieniu biletów kwartalnych i miesięcznych imiennych oraz ulgowych **7 dzieciom** romskim. Zakupione bilety służyły zarówno do dojazdów na zajęcia realizowane w ramach programów szkolnych, jak również dzieciom romskim uczącym się języka angielskiego w szkole językowej.

Efekty jakie uzyskano w wyniku realizacji tego zadania:

- zapobiegnięcie skutkom wynikającym z jazdy bez ważnego biletu komunikacji miejskiej,
- ułatwienie dojazdu na zajęcia odbywające się w innej części miasta niż zamieszkanie, np. dojazd na zajęcia do szkoły językowej,
- wzmocnienie motywacji do uczestnictwa w zajęciach szkolnych i pozaszkolnych.

3. **„Języki Świata”** - kursy językowe dzieciom romskim (dotacja MAiC) – wydano **4 209 zł**.

Z przyznanych środków sfinansowano kursy językowe w szkole językowej „Empik” - z nauki języka angielskiego skorzystało **3 dzieci** romskich (1 dziecko - uczeń szkoły podstawowej, 2 uczniów na poziomie szkoły średniej). Zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu po 90 minut, łącznie 120 h w roku szkolnym na 1 ucznia.

Efekty jakie uzyskano w wyniku realizacji tego zadania:

- poszerzenie horyzontów i możliwości uzyskania lepszego wykształcenia przez dzieci romskie,
- podniesienie umiejętności i kompetencji językowych ponad poziom, który gwarantuje szkolnictwo publiczne,
- doskonalenie kompetencji językowych dzieci romskich,
- uzyskanie lepszych wyników w nauce z języka angielskiego w szkole,
- integracja ze środowiskiem rówieśników poza środowiskiem szkolnym, do którego uczęszczają na co dzień, poszerzenie horyzontów i możliwości uzyskania lepszego wykształcenia.

Przy realizacji programu Ośrodek współpracował ze szkołami i przedszkolem z terenu Białegostoku, Urzędem Miejskim w Białymstoku oraz Szkołą Językową „Empik”. W celu wzmocnienia osiągniętych efektów ponownie złożono wnioski o przyznanie dotacji na te cele na rok 2013.

7. Pomoc osobom niepełnosprawnym

W roku 2012 w ramach pomocy osobom niepełnosprawnym i członkom ich rodzin udzielano porad socjalnych dotyczących m.in. przysługujących ulg i uprawnień, o dostępnych formach rehabilitacji i pomocy społecznej oraz o funkcjonujących na terenie miasta stowarzyszeniach, organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, o możliwości: korzystania ze środków PFRON - przy znoszeniu barier architektonicznych, dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, dofinansowania sprzętu rehabilitacyjnego i komputerowego: uzyskania wsparcia dziennego w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z chorobą Alzheimera; skierowania na pobyt w Środowiskowych Domach Samopomocy (przy ul.: Pogodna 63, Biała 13/33), korzystania z usług Dziennego Domu Pomocy Społecznej, usług opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania; o możliwości pobytu całodobowego w domu pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni prowadzili działania profilaktyczne polegające na zapobieganiu pogarszania się kondycji fizycznej, psychicznej osób niepełnosprawnych oraz doradztwie w zakresie możliwości korzystania z rehabilitacji zawodowej, społecznej i medycznej.

W ramach pracy socjalnej działały grupy wsparcia i grupy samopomocowe, które podejmowały działania skierowane na wspieranie, usamodzielnianie osób niepełnosprawnych oraz wyprowadzanie ich z kręgu pomocy społecznej. W roku 2012 na terenie miasta Białegostoku działało 7 grup samopomocowych zainicjowanych przez ZPS Nr 9 (ds. Osób Niepełnosprawnych) na terenie osiedli:

- Bacieczki i Dziesięciny (osoby z dysfunkcją narządu ruchu i upośledzeniem umysłowym),
- Białostoczek (osoby z dysfunkcją narządu ruchu i głuchonieme),
- Przyjaźń (dzieci z porażeniem mózgowym i osoby dorosłe z dysfunkcją narządu ruchu),
- Śródmieście (osoby ze schorzeniami psychicznymi i niedowidzące),
- Nowe Miasto (osoby z dysfunkcją narządu ruchu),
- Słoneczny Stok (osoby z dysfunkcją narządu ruchu),
- Starosielce (osoby z dysfunkcją narządu ruchu).

Tabela Nr 21 Wykaz działań skierowanych do osób niepełnosprawnych

L.p.	Opis pracy socjalnej	Ilość osób, którym udzielono pomocy w formie pracy socjalnej
1	Skierowanie do orzecznictwa w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności	562
1.1	Efekt: zgłosił/a się do MZdsOoN	419
1.2	Efekt: uzyskał/a stopień niepełnosprawności	320
1.3	Efekt: przyznano zasiłek stały	154
2	Pomoc w rozpoczęciu leczenia psychiatrycznego	46
2.1	Efekt: podjął/a leczenie psychiatryczne	34
3	Wystąpienie z wnioskiem o przymusowe leczenie psychiatryczne	12
3.1	Efekt: sądowe skierowanie na leczenie psychiatryczne	8
4	Pomoc w uzyskaniu świadczenia rentowego lub emerytalnego	141
4.1	Efekt: uzyskał/a: R - rentę, E – emeryturę	85

Działania, które podejmował MOPR w 2012r. na rzecz osób niepełnosprawnych:

- zgłoszenie 161 dzieci niepełnosprawnych do udziału w zawodach sportowych, które odbyły się 3.V. i 11.XI.2012r. w Zespole Szkół Katolickich w Białymstoku,
- organizacja imprezy pod hasłem „Nasze Walentynki” dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej – udział wzięły 32 osoby niepełnosprawne,
- uczestniczenie w dniu 21.III.2012r. w obchodach VII Dnia Zespołu Downa, które odbyły się w siedzibie Wojewódzkiego Ośrodka Animacji i Kultury „Spodki”,
- uczestniczenie w dniu 9.V.2012r. w X Marszu Godności Osób Niepełnosprawnych,
- włączenie się w organizację XI Majówki Integracyjnej, która odbyła się w Parku Zwierzynieckim w Białymstoku (impreza była skierowana do środowiska dzieci i młodzieży ze szkół, przedszkoli, warsztatów terapii zajęciowej oraz domów pomocy społecznej),
- uczestniczenie w dniach 14-15.V.2012r. w XIX Międzynarodowym Przeglądzie Zespołów Artystycznych Domów Pomocy Społecznej, który odbył się w Białostockim Teatrze Lalek,

- przygotowanie paczek z okazji Dnia Dziecka (zostały przekazane 10 dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej) oraz paczek z okazji Świąt Bożego Narodzenia dla 15 dzieci,
- współpraca z zakładami pracy chronionej, głównie z Podlaską Spółdzielnią Pracy „Jubilat” - dzięki tej współpracy 18 osób skierowano do spółdzielni, z czego 6 osób otrzymało zatrudnienie,
- wypożyczane chorym (podopiecznym MOPR) na zasadach umowy użyczenia sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego - wypożyczono 1 wózek inwalidzki, 1 balkonik oraz przedłużono 2 umowy na ich użyczenie,
- inicjowanie i wspieranie działań mających na celu integrację osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem i wyrównywanie szans we wszystkich dziedzinach życia społecznego,
- skierowanie 13 dzieci niepełnosprawnych do wzięcia udziału w projekcie „Rehabilitacja na wesoło” realizowanym przez Fundację „Dr Clown”,
- zaproponowanie 8 podopiecznym MOPR udziału w projekcie „Dobry Start”, którego organizatorem była Fundacja „Normalna Przyszłość”,
- wskazanie osobom niepełnosprawnym możliwości uczestnictwa w projekcie „Wsparcie osób niepełnosprawnych na rynku pracy II” realizowanym przez Caritas Archidiecezji Białostockiej,
- dofinansowanie kosztów wypoczynku letniego dla niepełnosprawnej młodzieży.

Współpraca z placówkami świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych

Celem realizacji zadań z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym współpracowano z:

- organizacjami pozarządowymi wydającymi pomoc żywnościową w ramach Programu PAED - kierowano podopiecznych po odbiór żywności, informowano o sposobie i warunkach jej uzyskiwania oraz miejscach wydawania żywności,
- Dziennym Domem Pomocy Społecznej w zakresie pomocy w uzyskaniu usług (organizacja czasu wolnego, gimnastyka usprawniająca) oraz korzystania z posiłku; Białostockim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimer, Klubem Pacjenta „Przystań” w Białymstoku, Centrum Charytatywnym Caritas Archidiecezji Białostockiej,
- Działem Świadczeń Rodzinnych w sprawie przyznawania dodatków mieszkaniowych (kontakt telefoniczny w sprawach wymagających pomocy pracownika socjalnego oraz informowanie klientów o możliwości uzyskania dodatku mieszkaniowego, motywowanie do regularnego składania wniosków celem zapobieżenia przerwom w otrzymywaniu dodatku, pomoc w wypełnianiu wniosków),
- lekarzami rodzinnymi, pielęgniarkami środowiskowymi w sprawie monitorowania funkcjonowania osób niepełnosprawnych wymagających pomocy innych osób,
- Klubem Seniora, Uniwersytetem III Wieku - proponowano różne formy zagospodarowania wolnego czasu przez osoby starsze/niepełnosprawne,
- Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Młodzieży Specjalnej Troski „Jeden Świat” - dofinansowano uczestnictwo osób niepełnosprawnych w wakacyjnych warsztatach terapeutycznych,
- PCK, PKPS, Caritas w sprawie usług opiekuńczych.

8. Pomoc osobom starszym

W strukturze MOPR funkcjonuje Klub Seniora jako ośrodek wsparcia dziennego dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych. Uczestnikami Klubu w roku 2012 było **178 osób**, w tym 26 mężczyzn i 152 kobiety w wieku od 55 do 92 lat, przy czym część klubowiczów to osoby niepełnosprawne.

W 2012 roku prowadzono następujące działania:

1. Projekt „Razem lepiej” (imprezy integracyjne),

- Dzień Babci i Dziadka z udziałem przedszkolaków,
- Bal Karnawałowy Seniorów z udziałem rodzin seniorów,
- Pożegnanie Karnawału,
- Kobieta Arcydziełem Wszechświata - uroczystość organizowana z okazji Dnia Kobiet,
- Ekumeniczne Spotkanie Wielkanocne,
- Majówka w Świętej Wodzie - organizowana w plenerze,
- Grill w ogrodzie - impreza integracyjna połączona z grillowaniem,
- Impreza integracyjna „Pożegnanie lata” w Kopisku,
- „Klubowy Dzień Seniora”,
- Impreza Andrzejkowa,
- „Spotkanie z „Mikołajem”,
- Spotkanie Wigilijne.

W imprezach integracyjnych jednorazowo brało udział od 40 do 70 osób.

2. Projekt „Akademia twórczej jesieni” - (zajęcia edukacyjne, lektoraty językowe, warsztaty muzyczne, kulinarne, plastyczne, origami, decupage, zajęcia ogólnie usprawniające, pomoc w obsłudze urządzeń multimedialnych).

Zajęcia edukacyjne (prelekcje, konferencje i prezentacje multimedialne) - dotyczyły bezpieczeństwa osób starszych: Jestem bezpieczny - znam swoje prawa, Bezpieczeństwo osób starszych – uczestniczyło 46 osób; „Problemy, bezpieczeństwo i profilaktyka przemocy wobec osób starszych na terenie województwa podlaskiego” – uczestniczyło 40 osób; Wirtualny spacer po zabytkach Peru – uczestniczyło 25 osób; Świat na wyciągnięcie ręki: Turcja – uczestniczyło 29 osób.

Lektoraty językowe (z niemieckiego i angielskiego) - zajęcia odbywały się przez cały rok jeden raz w tygodniu po 2 godziny (w zajęciach uczestniczyło od 7 do 11 osób).

Warsztaty plastyczne - podczas tych zajęć seniorzy wykonywali prace technikami: origami, papierowa wiklina, quilling, haft matematyczny, decupage. Zajęcia odbywały się jeden raz w tygodniu po 2 godziny (każdorazowo udział brało 15 osób).

Warsztaty muzyczne - zajęcia prowadzone były przez wykwalifikowanego muzyka raz w tygodniu po godzinie (podczas zajęć seniorzy uczyli się nowych piosenek oraz przypominali sobie dawne melodie). W zajęciach brało udział 35 osób.

Warsztaty kulinarne - raz na miesiąc klubowicze wspólnie przygotowywali wybraną wcześniej potrawę, przy okazji wymieniając się przepisami i wiedzą kulinarną. Każdorazowo uczestniczyło 15 osób.

Zajęcia ogólnie usprawniające - odbywały się cztery razy w tygodniu (proste ćwiczenia gimnastyczne oraz oddechowe wzbogacone były elementami kinezylogii edukacyjnej, relaksacji, wizualizacji i zabaw integracyjnych). W zajęciach uczestniczyło 28 osób. Nordic walking - spacer z kijkami odbywały się w plenerze raz w tygodniu (w zajęciach brało udział do 16 osób).

Tańce integracyjne - odbywały się raz w tygodniu. Grupa chętnych osób spotykała się, by poznawać tańce różnych narodów i kultur. W zajęciach uczestniczyło 20 osób.

Gry i zabawy – (gry stolikowe: warcaby, gra Teraz Polska, scrabble, memory, puzzle, super głowa).

Pomoc w obsłudze urządzeń multimedialnych (nauka obsługi telefonu komórkowego, aparatu fotograficznego, komputera). W zajęciach uczestniczyło 60 osób.

3. Projekt „Odkleić Seniora od telewizora” w ramach tego projektu odbyły się:

Wycieczki jednodniowe: Silvarium w Poczopku, Tykocin – Pentowo – Kurowo, Supraśl, Ciechanowiec, Kętrzyn, Reszel, Święta Lipka, Kopisk, Ruda.

Spacer: Spacer Zimowy, Borami dorzecza Supraśli, Las Pietrasze, Park Zwierzyniecki, Szlakiem architektury drewnianej, Szlakiem Cerkwi i Kościołów, Spacer Ogrodniczki - Supraśl, Spacer Krasne – Sowlany.

Wyjścia do instytucji kulturalno oświatowych do: biblioteki „Świat na wyciągnięcie ręki”, Teatru Dramatycznego im. A. Węgierki w Białymstoku na spektakl „Wesele”, Teatru Japońskiego” Karakuri Ningyo”, Muzeum Archidiecezjalnego, Centrum Ludwika Zamenhofa, Muzeum Farmacji i Medycyny Uniwersytetu Medycznego. Muzeum Wojska (uczestniczyło od 10-25 osób).

W projekcie uczestniczyło od 10 do 50 osób.

4. Projekt „Kino Seniora” - raz w miesiącu w Klubie Seniora odbywały się projekcje filmowe o tematyce popularno - naukowej, religijnej, historycznej, edukacyjnej – uczestniczyło 12 osób.

5. Wczasy na Białej - odbyły się w lipcu i sierpniu 2012r. - uczestnicy Klubu, którzy nie mogli wyjechać poza miasto odpoczywali na terenie ogrodu należącego do MOPR. Seniorzy brali udział w różnych grach i zabawach integracyjnych, zajęciach sportowych, warsztatach plastycznych, muzycznych i kulinarnych. Dzień rozpoczynała gimnastyka. Następnie wczasowicze wspólnie przygotowywali śniadanie. Atmosfera była pełna ciepła, humoru i życzliwości. Klubowicze mieli szansę lepiej się poznać i aktywnie spędzić wakacyjny czas (uczestniczyły 34 osoby).

6. Miejski Dzień Seniora - 8.XI.2011r. odbyła się coroczna ogólnomiejska impreza dedykowana osobom starszym (pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Białegostoku w Auli Magna Pałacu Branickich). Obchody wpisały się w „Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej” ogłoszony przez Komisję Europejską. Wzięło w niej udział ponad 200 seniorów. Kulminacyjnym punktem imprezy było wręczenie przez Wiceprezydenta Miasta Białegostoku Listów Gratulacyjnych osobom aktywnie działającym na rzecz swojego środowiska.

Praca socjalna realizowana była poprzez działania:

- zachęcanie i motywowanie do uczestniczenia w zajęciach, spotkaniach integracyjnych, spotkaniach edukacyjnych, do wyjścia z domu, do udziału w wycieczkach,
- wspieranie w sytuacjach trudnych życiowo (np. w razie choroby, śmierci najbliższej osoby, w innych trudnych sytuacjach),

- zachęcające do utrzymywania dobrych kontaktów z rodziną i sąsiadami,
- informowanie i wskazywanie możliwości otrzymania pomocy materialnej, usługowej,
- zachęcanie do korzystania z pomocy psychologicznej, socjalnej, prawnej,
- informowanie o ulgach i uprawnieniach,
- kształcenie w obsłudze nowoczesnych urządzeń (komputer, telefon, aparat fotograficzny),
- rozmowy edukacyjne dotyczące gospodarowania własnym budżetem,
- informowanie i pomoc przy składaniu wniosków do projektu „Cyfrowy Białystok”,
- informowanie o możliwości i zasadach korzystania z turnusów rehabilitacyjnych,
- zachęcanie do korzystania ze specjalistycznych usług medycznych.

Współpracowano z następującymi podmiotami: Uniwersytet Trzeciego Wieku, Akademia +50, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Samotnym i Samotnym Niepełnosprawnym „Nadzieja”, Zarząd Okręgowego Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Samopomocowe Rada Seniorów Dz. Antoniuk, „Radość”, „Orchidea”; Grupa Samopomocowa „Sokoły”, Fundacja „DOM”, Duszpasterstwo Emerytów i Rencistów, Książnica Podlaska Filia Nr 1, Książnica Podlaska Dział Zbiorów Specjalnych, Zespół Szkół Gastronomicznych, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „KLANZA”, przedszkola samorządowe.

Podejmowane działania przyczyniły się do integracji środowiska seniorów, ich aktywizacji w różnych sferach życia. Umożliwiły realizację naturalnych potrzeb dla tego wieku w zakresie życia społecznego i zapobieganiu marginalizacji. Polepszyły jakość życia seniorów poprzez podniesienie ich samooceny i poczucia własnej wartości, zmniejszenie poczucia osamotnienia.

9. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Tabela Nr 22. Pomoc udzielona osobom opuszczającym zakłady karne i ich rodzinom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Wyszczególnienie	Dane
Liczba osób, którym udzielono pomocy po opuszczeniu zakładu karnego	148
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy na wniosek osoby osadzonej w zakładzie karnym	2
Liczba osób, które otrzymały pracę po opuszczeniu zakładu karnego	16
Liczba osób, które powróciły do rodziny/środowiska po opuszczeniu zakładu karnego	105

Tabela Nr 23. Formy działań podejmowanych na rzecz osób opuszczających zakłady karne i ich rodzin

Formy działań	Opis działań
Poprawa sytuacji materialnej osadzonych i ich rodzin (rodzaj udzielanych świadczeń z pomocy społecznej)	Przyznanie pomocy w formie: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, pomoc rzeczowa (posiłek, odzież i obuwie, żywność z Programu PEAD), praca socjalna;
Udzielanie poradnictwa prawnego, psychologicznego, prowadzenie pracy socjalnej z osobami zwalnianymi z zakładów karnych i ich rodzinami	Poradnictwo prawne w zakresie zabezpieczenia społecznego; specjalistyczne poradnictwo psychologiczne – adekwatne do występujących spraw i problemów życiowych osób zwalnianych z zakładów karnych i ich rodzin. Praca socjalna, w tym informowanie o możliwości uczestnictwa sprawców przemocy w programach korekcyjno-edukacyjnych, treningach i grupach wsparcia oraz możliwości podjęcia leczenia odwykowego i terapii wspierającej w klubach AA - wobec osób z ukończoną terapią odwykową w zakładzie karnym.
Znalezienie pracy przez byłych osadzonych	Współpraca z PUP w zakresie pozyskania ofert zatrudnienia z otwartego rynku pracy; z innymi podmiotami realizującymi zadania w zakresie zatrudnienia socjalnego: CIS Caritas (w Czarnej Białostockiej) CIS Holos, CIS Żelazna, projekt „KIS – Droga do pracy” Stowarzyszenia „Droga” - kierowanie na kursy i szkolenia w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej. Udział w projekcie systemowym POKL, realizowanym przez MOPR „Aktywność kluczem do sukcesu” oraz w projekcie „Białystok na rzecz wychodzenia z bezdomności”, którego liderem jest Miasto Białystok.

Działania w zakresie sytuacji mieszkaniowej osób skazanych i ich rodzin	Udzielanie pomocy w określeniu lub przygotowaniu dokumentów wymaganych przy ubieganiu się o przyznanie dodatku mieszkaniowego, mieszkania komunalnego, mieszkania socjalnego lub lokalu zastępczego.
Formy pracy z osobami skazanymi, wspierające proces ich reintegracji społecznej	Kontynuacja prowadzonego przez MOPR (we współpracy z Aresztem Śledczym w Białymstoku) Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
Formy współpracy OPS ze służbą więzienną	Konsultacje pracowników OIK z psychologiem i wychowawcami Aresztu Śledczego przy realizacji Programu korekcyjno-edukacyjnego (skierowanego do sprawców przemocy w rodzinie). Prowadzenie w Areszcie Śledczym w Białymstoku grup korekcyjno-edukacyjnych dla kobiet - osób stosujących przemoc (10 uczestniczyło, 7 ukończyło). Podpisanie przez MOPR umowy w sprawie realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego w Areszcie Śledczym w Białymstoku dla mężczyzn (uczestniczyło 10 osób). Współpraca pracowników socjalnych MOPR ze służbą więzienną w zakresie pozyskiwania informacji o osadzonych (w okresie ich pobytu w zakładzie karnym), w tym w zakresie ich ewentualnego zatrudnienia i wysokości osiąganego wynagrodzenia – istotnych w prowadzonych przez Ośrodek postępowaniach na rzecz pomocy ich rodzinom.
Współpraca z ngo na rzecz osób skazanych i ich rodzin	Kierowanie do ngo członków rodzin skazanych, w celu objęcia ich pomocą żywnościową w naturze (Program PEAD). Zgłaszanie byłych osadzonych do uczestnictwa w kontynuacji projektu aktywizacji zawodowej Fundacji Szansa - w ramach Programu „Skazani na sukces na rynku pracy po opuszczeniu zakładu karnego”.
Inne	Kontynuacja pracy socjalnej w zakresie motywowania osób opuszczających zakłady karne i nie posiadających odpowiednich warunków mieszkaniowych, do powrotu do miejsc swojego wcześniejszego zamieszkania (powróciło 105 osób). Zawieranie kontraktów socjalnych z byłymi osadzonymi, ubiegającymi się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej i zainteresowanymi uczestnictwem w projektach, ukierunkowanych na zwiększenie możliwości zatrudnienia w ramach zatrudnienia socjalnego bądź na otwartym rynku pracy.

IV. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w ramach realizacji zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2012r. dofinansował ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych następujące zadania:

Tabela Nr 24. Zestawienie zbiorcze realizowanych zadań w 2012r.

Lp.	Nazwa zadania	Liczba wniosków*	Liczba zawartych umów/pozytywnie rozpatrzonych wniosków*	Kwota wypłaconego dofinansowania (w zł)	
1.	Bariery techniczne	68	65	131 395	
2.	Bariery w komunikowaniu się	89	54	110 045	
3.	Bariery architektoniczne	59	40	404 840	
4.	Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1870	1845	937 748	
5.	Sprzęt rehabilitacyjny – osoby niepełnosprawne	57	49	37 574	
6.	Sprzęt rehabilitacyjny – jednostki	0	0	0	
7.	Turnusy rehabilitacyjne	Dorośli	981	681	629 058
		Dzieci	116	112	154 144
8.	Sport, kultura, rekreacja i turystyka	18	0	0	
9.	Usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika	1	1	5 390	
9.	Warsztaty terapii zajęciowej			1 583 093	
Razem:		3 259	2 847	3 993 287	

Tabela Nr 25. Zestawienie zbiorcze realizowanych zadań w 2011r. w zakresie rehabilitacji dzieci i młodzieży

Lp.	Rehabilitacja dzieci i młodzieży	Liczba wniosków	Liczba zawartych umów/pozytywnie rozpatrzonych wniosków	Kwota wypłaconego dofinansowania (w zł)
1.	Bariery techniczne	1	1	2 640
2.	Bariery w komunikowaniu się	36	31	86 943
3.	Bariery architektoniczne	2	2	13 850
4.	Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	238	238	213 566
5.	Sprzęt rehabilitacyjny – osoby niepełnosprawne	14	11	9 758
6.	Sport, kultura, rekreacja i turystyka	4	0	0
Razem:		295	283	326 757

Tabela Nr 26. Wykaz działających na terenie Miasta Białegostoku warsztatów terapii zajęciowej

Lp.	Nazwa jednostki prowadzącej WTZ	Siedziba warsztatu (ul.)	Budżet ogółem w zł	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania wypłaconego przez MOPR ze środków PFRON (w zł)	Kwota dofinansowania wypłaconego z budżetu Miasta	Kwota niewykorzystanych środków z dofinansowania wypłaconego przez MOPR ze środków PFRON (w zł)	Rodzaj schorzeń i dysfunkcji uczestników warsztatu
1.	Fundacja AC ul. 27 lipca 64	Storczykowa 7	411 000	25	369 900	41 100	2 532	upośledzenie umysłowe, schorzenia współistniejące
2.	Spółdzielnia SNB, ul. Kraszewskiego 26/2	Kraszewskiego 26/2	361 680	22	325 512	36 168	4 243	upośledzenie umysłowe, schorzenia współistniejące
3.	Caritas Archidiecezji Białostockiej ul. Warszawska 32	Knyszyńska 12a	493 200	30	443 880	49 320	233	dysfunkcja narządu wzroku, schorzenia współistniejące
4.	P.W. „JARD” Al. Jana Pawła II 54	Transportowa 4	493 200	30	443 880	49 320	231	choroby psychiczne, upośledzenie umysłowe, schorzenia współistniejące
Razem:			1 759 080	107	1 583 172	175 908	7 239	X

Na terenie miasta Białegostoku w 2012r. funkcjonowały cztery warsztaty terapii zajęciowej, gdzie rehabilitacji poddawanych było 107 osób, w tym 100 niepełnosprawnych mieszkańców miasta Białegostoku. W 2012r. dziewiętnastu uczestników warsztatów terapii zawodowej z różnych względów zostało skreślonych z listy uczestników, w tym trzech z uwagi na podjęcie zatrudnienia.

Ponadto MOPR realizował program pilotażowy „Aktywny samorząd” w obszarach wsparcia:

- *obszar A* – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- *obszar B1* – pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem,
- *obszar B2* – pomoc w zakupie urządzeń lektorskich,
- *obszar B3* - pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich,
- *obszar C* – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- *obszar D* – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

którego głównym celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Wpłynęło 26 wniosków, w tym pozytywnie rozpatrzono 10 z nich (zawarto 9 umów na kwotę 57 230 zł), natomiast 16 wniosków zweryfikowano negatywnie.

Tabela Nr 27. Szczegółowa specyfikacja poszczególnych obszarów wsparcia programu

obszar	A	B1	B2	B3	C	D
liczba wniosków	2	5	4	2	9	4
pozytywnie rozpatrzone wnioski	0	2	1	1	3	2
kwota wypłaconego dofinansowania w zł	0	5 810	3 600	7 120	34 860	5 490

W roku 2012 działalność warsztatów terapii zajęciowej finansowana była ze środków PEFRON (90%) oraz ze środków Miasta Białystok (10%).

V. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH, O POMOCY OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW ORAZ O DODATKACH MIESZKANIOWYCH

1. Świadczenia rodzinne

Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
- zapomoga wypłacana przez gminy,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Z dniem 1 stycznia 2012r. weszły w życie zmiany do ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz zmiany przepisów wykonawczych do tej ustawy. Na uwagę zasługuje fakt podwyższenia kwot kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz wysokość zasiłku rodzinnego.

Kwoty kryteriów dochodowych od 1.11.2012r. wynoszą 539 zł na osobę w rodzinie lub 623 zł na osobę w rodzinie, w której jest dziecko niepełnosprawne (od 1.05.2004r. do 31.10.2012r. kwoty kryteriów dochodowych wynosiły 504 zł na osobę w rodzinie lub 583 zł na osobę w rodzinie, w której było dziecko niepełnosprawne).

Kwoty zasiłku rodzinnego od 1.11. 2012 r. wynoszą:

- 77 zł na dziecko do 5 lat,
- 106 zł na dziecko w wieku od 6 do 18 lat,
- 115 na dziecko w wieku od 19 do 24 lat.

W 2012r. przyjęto **13 714 wniosków** o przyznanie świadczeń rodzinnych, w tym:

- zasiłki rodzinne i opiekuńcze – 10 177,
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka – 2 734,
- pomoc finansowa dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne – 803.

W sprawie świadczeń rodzinnych wydano **16 603 decyzji** dla **10 167 rodzin**, z tego 5 240 rodzinom przyznano zasiłki rodzinne (w tym: na 1 dziecko – 2317 rodzinom, na 2 dzieci – 2065 rodzinom, na 3 dzieci – 662 rodzinom, na 4 i więcej dzieci – 196 rodzinom), w tym:

- przyznających - 13 292,
- odmownych – 925,
- zmieniających/uchylających – 1036,
- stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia – 631,
- rozkładających na raty należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia – 72,
- częściowo umarzających należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń – 70,
- odmawiających umorzenia nienależnie pobranych świadczeń – 28,
- uchylających z powodu zastosowania przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego – 218,
- całkowicie umarzających należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń – 25,
- umarzających postępowanie, stwierdzających wygaśnięcie decyzji, wstrzymujących i wznawiających wypłatę świadczeń – 306.

Tabela Nr 28. Szczegółowa informacja dotycząca wydatkowanych środków, liczby wypłaconych świadczeń z podziałem na poszczególne rodzaje zasiłków i świadczeń

L.p.	Wyszczególnienie	Kwota wydatków	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne	11 220 546	129 743
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	7 160 763	45 531
2.1.	urodzenia dziecka	800 000	800
2.2.	urodzenia dziecka zgodnie z Uchwałą nr XLII/463/05 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30.05.2005	400 000	800
2.3.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1 969 112	4 934
2.4.	samotnego wychowywania dziecka	1 378 072	7 886
2.5.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	595 360	7 782
2.6.	rozpoczęcia roku szkolnego	775 400	7 754
2.7.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	19 140	278
2.8.	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 223 679	15 297
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami (wiersz 1 + wiersz 2)	18 381 309	175 274
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	8 738 938	57 117
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	5 807 272	11 322
6.	Świadczenia opiekuńcze (wiersz 4 + wiersz 5)	14 546 210	68 439
7.	Razem (wiersz 3 + wiersz 6)	32 927 519	243 713
8.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	2 819 000	2 819
	Razem świadczenia rodzinne (wiersz 3+6+8)	35 746 519	246 532
9.	Realizacja rządowego programu wspierania osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne	504 600	5 046
10.	Składka na ubezpieczenie społeczne	993 503	6 986
11.	Składka na ubezpieczenie zdrowotne	211 442	4 518

Począwszy od 2010r. obserwuje się wzrost osób ubiegających się o świadczenie pielęgnacyjne. W 2010r. wypłacono 4 812 świadczeń na kwotę 2 480 969 zł, w 2011r. 7 230 świadczeń o wartości 3 706 575 zł, natomiast w 2012r. 11 322 na kwotę 5 807 272 zł. Taki stan rzeczy spowodowany został zmianą przepisów prawnych dających możliwość ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne innym osobom niż spokrewnionym w pierwszym stopniu, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (np. wnuki na dziadków). Pomimo wzrostu kryteriów dochodowych uprawniających do ubiegania się o zasiłki rodzinne wraz z dodatkami nie zaobserwowano w 2012r. wzrostu liczby wnioskodawców ubiegających się o świadczenia rodzinne.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych marszałek województwa w przypadku ustalenia, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wydaje decyzję przyznającą świadczenia rodzinne, które wypłaca organ właściwy. W ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego MOPR w 2012r. wypłacił 591 świadczeń na kwotę 70 126 zł.

W 2012r. dokonano zwrotu nienależnie pobranych świadczeń (w tym zwroty w wyniku zgonu świadczeniobiorcy) w wysokości 274 187 zł.

2. Fundusz alimentacyjny i dłużnicy alimentacyjni

2.1. Fundusz alimentacyjny

W 2012r. przyjęto **2 033 wniosków** o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Wydano **2 618 decyzji** dla **1 445 rodzin**, w których było 2 169 osób uprawnionych do tych świadczeń, w tym:

- przyznających – 2 192,
- odmownych – 92,
- zmieniających – 135,
- stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia – 93,
- rozkładających na raty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń – 21,
- częściowo umarzających należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń – 20,

- umarzających w całości należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego – 49,
- odmawiających umorzenia nienależnie pobranych świadczeń – 16.

Tabela Nr 29. Szczegółowa informacja dotycząca wydatkowanych środków, liczby wypłaconych świadczeń w 2012r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota wydatków	Liczba świadczeń
1.	Fundusz alimentacyjny	10 160 137	28 033

W 2012r. dokonano zwrotu:

- nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego – 38 904 zł,
- nienależnie pobranej zaliczki alimentacyjnej – 1 368 zł.

2.2. Dłużnicy alimentacyjni

W 2012r. wydano **3 186 decyzji** w sprawach dotyczących dłużników alimentacyjnych, w tym:

- o zwrocie należności przez dłużnika alimentacyjnego – 2 229,
- w sprawie uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych – 353,
- wydanych na wniosek dłużnika alimentacyjnego dotyczących zadłużenia – 604, w tym:
  - ✓ odmawiających umorzenia – 321,
  - ✓ rozkładających na raty – 173,
  - ✓ odraczających termin płatności – 71,
  - ✓ umarzających częściowo zadłużenie – 13,
  - ✓ umarzających w całości zadłużenie – 1,
  - ✓ w sprawie umorzenia zadłużenia z tytułu zaliczki alimentacyjnej -17,
  - ✓ umarzających postępowanie – 8.

W 2012r. dokonano zwrotu świadczeń:

- przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego – 1 645 115 zł,
- przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej – 237 991 zł.

W 2012r. podjęto 4 045 postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.

Tabela Nr 30. Informacja w zakresie podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych w roku 2012r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba podjętych działań
1	Wydanie wniosku o przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego	1084
2	Przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego	506
3	Przekazanie komornikowi sądowemu informacji pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego	474
4	Zwrócenie się z wnioskiem do starosty o podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	382
5	Zobowiązanie się dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy	110
6	Informacje od starosty o odmowie dokonania przez dłużnika alimentacyjnego czynności, o których mowa w art. 5 ust.3 pkt 2 i 3 ustawy (zarejestrowanie się w Powiatowym Urzędzie Pracy, przyjęcie propozycji pracy)	6
6	Wszczęcie postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	340
7	Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	276 */
8	Wydanie decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	45
9	Złożenie wniosku o ściganie za przestępstwa określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego	213
10	Skierowanie wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	213
11	Skierowanie wniosku o zwrot zatrzymanego prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	8

12	Przekazanie informacji gospodarczej do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy (należności wypłacone z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej)	268
13	Złożenie do Sądu wniosku w sprawie ustanowienia kuratora dłużnikowi alimentacyjnemu	120
Łącznie:		4045

*/ dotyczy tylko decyzji ostatecznych

3. Dodatki mieszkaniowe

Dodatek mieszkaniowy przyznawany jest na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych na wniosek osoby uprawnionej do dodatku mieszkaniowego w drodze decyzji administracyjnej na okres 6 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku w formie decyzji.

W 2012r. złożono **12 642 wniosków** o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Wydano **13 247 decyzji** dla **9 052 rodzin**, w tym:

- przyznających - 12 069,
- odmownych – 573,
- zmieniających/uchylających – 194,
- wstrzymujących wypłatę dodatku mieszkaniowego – 208,
- wznowiających wypłatę dodatku mieszkaniowego – 149,
- stwierdzających wygaśnięcie decyzji – 54.

W 2012 roku wyznaczono 369 wywiadów środowiskowych. Po ustaleniu terminu przeprowadzenia wywiadu, 28 wnioskodawców zrezygnowało z ubiegania się o przyznanie dodatku mieszkaniowego. W wyniku przeprowadzonych wywiadów wydano 27 decyzji odmawiających przyznania dodatku mieszkaniowego.

Tabela Nr 31. Szczegółowa informacja dotycząca wydatkowanych środków oraz liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych w 2012r.

Wyszczególnienie	2012 rok		
	Pozytywnych	Negatywnych	Razem
Liczba przyjętych wniosków ogółem	12 642		
Liczba decyzji rozstrzygających o sposobie rozpatrzenia złożonych wniosków razem:	12069	573	12642
Kwota dodatków mieszkaniowych wynikająca z wydanych decyzji (z tego użytkownikom mieszkań):	14 917 593 zł		
- komunalnych	6 332 785 zł		
- spółdzielczych	5 399 209 zł		
- wspólnot mieszkaniowych	1 244 967 zł		
- prywatnym	51 931 zł		
- towarzystw budownictwa społecznego	1 422 989 zł		
- innych	465 712 zł		
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych wynikająca z wydanych decyzji (z tego użytkownikom mieszkań):	67 853		
- komunalnych	25 444		
- spółdzielczych	29 704		
- wspólnot mieszkaniowych	6 783		
- prywatnym	199		
- towarzystw budownictwa społecznego	4 393		
- innych	1 330		
Średnia kwota wypłaconych dodatków wynikająca z wydanych decyzji (z tego użytkownikom mieszkań):	220 zł		
- komunalnych	249 zł		
- spółdzielczych	182 zł		
- wspólnot mieszkaniowych	184 zł		
- prywatnym	261 zł		
- towarzystw budownictwa społecznego	324 zł		
	350 zł		

VI. WSPÓŁPRACA MOPR Z INNYMI PODMIOTAMI

W 2012r. w ramach pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin MOPR współpracował z instytucjami, organizacjami społecznymi i pozarządowymi i innymi podmiotami, które udzielały klientom Ośrodka wsparcia, a w szczególności:

- z Dziennym Domem Pomocy Społecznej - zapewnienie posiłku, usług opiekuńczych w formie organizacji czasu wolnego, gimnastyki usprawniającej,
- z Caritas Archidiecezji Białostockiej - kierowanie bezdomnych do domu dla bezdomnych, noclegowni, ogrzewalni; kierowanie osób bezdomnych/bezrobotnych do projektu realizowanego przez Caritas, kierowanie osób/rodzin w celu zaopatrzenia w odzież; kierowanie osób bezrobotnych/zagrożonych wykluczeniem społecznym do uczestnictwa Centrum Integracji Społecznej; w zakresie zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania; kierowanie osób/rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej oraz pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD; współdziałanie przy organizacji spotkania integracyjnego z osobami bezdomnymi i zagrożonymi bezdomnością z terenu Białegostoku z okazji „Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem”; z parafialnymi oddziałami Caritas Archidiecezji Białostockiej - organizowanie czasu wolnego dzieciom, zapewnienie wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z rodzin najuboższych;
- z PCK, PKPS - w zakresie zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, kierowanie osób/rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej oraz pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD; w zakresie zapewnienia wyprawki szkolnej i wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z rodzin najuboższych,
- ze Stowarzyszeniem „Ku Dobrej Nadziei” – kierowanie bezdomnych do ogrzewalni; kierowanie osób bezrobotnych/wykluczonych społecznie do uczestnictwa Centrum Integracji Społecznej, kierowanie osób/rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej oraz pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD; zorganizowanie Dnia Dziecka,
- ze Stowarzyszeniem na rzecz rodziny i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym „HOLOS” – kierowanie osób bezrobotnych/wykluczonych społecznie do uczestnictwa Centrum Integracji Społecznej,
- ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Droga” – kierowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do uczestnictwa w Klubie Integracji Społecznej, kierowanie osób/rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej oraz pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD; w zakresie zapewnienia wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z rodzin najuboższych, udzielanie pomocy rodzinom wykazującym bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- z Prawosławnym Ośrodkiem Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej ELEOS - kierowanie dzieci do świetlic terapeutycznych, kierowanie osób/rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej oraz pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD, w zakresie zapewnienia wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z rodzin najuboższych, kierowanie bezdomnych celem podjęcia działań edukacyjnych,
- ze Zgromadzeniem Sióstr Pasterzanek - kierowanie dzieci do świetlicy, zapewnienie wypoczynku letniego dzieciom z rodzin najuboższych,
- Stowarzyszeniem Penitencjarnym „PATRONAT”- kierowanie bezdomnych osób opuszczających zakłady karne do schroniska, kierowanie osób/rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej oraz pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD,
- z Zarządem Mienia Komunalnego - informowanie klientów o możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobów gminy, popieranie ich wniosków o przydział lokalu, udzielanie informacji osobom/rodzinom zamieszkującym w lokalach komunalnych o możliwości przystąpienia do „Programu Pomocy Osobom i Rodzinom Zagrożonym Eksmisją” oraz o możliwości uzyskania ulg w opłatach mieszkaniowych,
- z Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku, doradcami zawodowymi - kierowanie osób do prac społecznie użytecznych, na kursy, szkolenia, do klubu pracy; w celu uzyskania statusu osoby bezrobotnej,
- ze Stowarzyszeniem Kontakt Miast Białystok – Eindhoven - kierowanie osób/rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej oraz pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD,
- Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów - kierowanie osób/rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej oraz pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD; w sprawach osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych,
- z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci, Związkiem Harcerstwa Polskiego, „Teatrem Forma”, Stowarzyszeniem „Jeden Świat”, Departamentem Edukacji, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Zgromadzeniem Zakonnym Służebnic Matki Dobrego Pasterza Nasz Dom „Dobry Pasterz”, Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Harcerskich „Otwórzmy Bramy”, Centrum Sztuk i Sportów Walki - w zakresie zapewnienia wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z rodzin najuboższych,

- z jednostkami ochrony zdrowia, a zwłaszcza szpitalami - w celu objęcia osób nieubezpieczonych ubezpieczeniem zdrowotnym, a w razie potrzeby - usługami opiekuńczymi po zakończeniu leczenia,
- z lekarzami rodzinnymi, pielęgniarzami środowiskowymi - wymiana informacji, wspólne wizyty w środowisku, uzyskanie zaświadczeń o stanie zdrowia klientów pomocy społecznej,
- ze szkołami - zapewnienie posiłku dzieciom i młodzieży, wyposażenie uczniów w podręczniki i przybory szkolne,
- z sądami, kuratorami sądowymi - wymiana informacji, kierowanie wniosków o objęcie kuratelą,
- Policją, strażą miejską oraz mieszkańcami miasta Białegostoku we wskazywaniu miejsc pobytu osób bezdomnych w celu objęcia ich ochroną przed skutkami zimy,
- z wychowawcami podwórkowymi - organizowanie czasu wolnego dzieciom,
- z klubami abstynenckimi, Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Przymierze”, poradniami i ośrodkami terapii, dzielnicowymi - kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na terapię, kierowanie celem uzyskania diagnozy w zakresie uzależnienia od alkoholu,
- z Polskim Stowarzyszeniem Pedagogów i Animatorów KLANZA - prowadzenie zabaw z okazji Dnia Dziecka,
- z Klubem Pacjenta „Przystań”, Stowarzyszeniem Samopomocowym „Radość” Dzielnicy Dziesięciny II, Stowarzyszeniem „Pomoc Osobom z Chorobą Alzheimera” - w sprawach osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych,
- z Chrześcijańskim Centrum Edukacyjnym „Diament” - zorganizowanie imprezy noworocznej dla dzieci z rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Udział MOPR w projektach badawczych, konferencjach/seminariach, w mass mediach, akcjach, spotkaniach. Odbywanie praktyk zawodowych w MOPR

W 2012r. MOPR umożliwił przeprowadzenie badań naukowych, które miały służyć napisaniu prac dyplomowych (licencjackich bądź magisterskich) 6 studentom.

Ponadto wyrażono zgodę na przeprowadzenie badań naukowych:

- badanie dotyczące kobiet niepracujących i nieposzukujących pracy pt.: „Kobiety znajdujące się poza rynkiem pracy”,
- ankiety Zespołu Ośrodków Wsparcia dotyczące handlu ludźmi mające na celu wypracowanie przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji standardów dla Ośrodków Interwencji Kryzysowej przyjmujących ofiary handlu ludźmi,
- badanie dotyczące spostrzegania pracownika socjalnego w kontekście zawodu oraz roli, form i metod pracy.

MOPR brał udział w VI Wojewódzkiej Konferencji Metodycznej pt.: „Terapeutyczne i interpersonalne wymiary konfliktu – nowe perspektywy” (zaprezentowano referat pt. „Psychologiczne i socjologiczne wymiary konfliktu”).

Pracownicy MOPR byli uczestnikami audycji pt.:

- „Rola ojca w rodzinie” w ramach cyklu „W domu najlepiej” w Radiu Białystok,
- „Samotne matki - mocne i słabe strony wychowania dzieci w pojedynkę” w ramach cyklu „W domu najlepiej” w Radiu Białystok.

Pracownicy Ośrodka Interwencji Kryzysowej i pracownicy socjalni uczestniczyli w ramach X edycji Podlaskich Dni Rodziny organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku w „Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw”.

Ponadto pracownicy Ośrodka zorganizowali spotkania:

- z pedagogami szkolnymi w Miejskim Ośrodku Doradztwa Metodycznego w Białymstoku pt. „Używanie substancji psychoaktywnych przez młodzież – uwarunkowania i konsekwencje”,
- z pedagogami szkolnymi w Miejskim Ośrodku Doradztwa Metodycznego w Białymstoku pt. „Praca z dzieckiem z rodziny zastępczej”,
- ze studentami II roku IPSiR UW, Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku nt. „Działania i funkcjonowanie Ośrodka”,
- z uczniami technikum fryzjerskiego w ramach zajęć z psychologii nt. „Przedstawienie pracy OIK oraz grupy osób korzystających z pomocy OIK”.

Praktyki zawodowe odbyło w MOPR 23 studentów, głównie z kierunku praca socjalna. Ośrodek ściśle współpracował z Wydziałem Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku oraz Niepaństwową Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Białymstoku, szczególnie w zakresie umożliwienia studentom odbywania praktyk zawodowych.

VII. KADRA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY RODZINIE

Na dzień 31.12.2012r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku zatrudniał 381 osób, spośród których 156 to pracownicy socjalni.

275 pracowników MOPR posiadało wykształcenie wyższe, 78 osób - policealne, 26 osób – średnie, 1 osoba – zasadnicze zawodowe i 1 osoba – podstawowe. Specjalizacją legitymowało się 42 pracowników Ośrodka, w tym: specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny posiadało – 39 osób, specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny – 3 osoby, specjalizację z organizacji pomocy społecznej – 12 osób.

W 2012r. odbyło się 101 szkoleń dla pracowników Ośrodka.

Przepisy prawne

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej Miasta Białymstoku, realizującą w roku 2012 zadania gminy i powiatu w oparciu o:

1. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011 - 2020 przyjętą Uchwałą Nr XXI/199/11 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 grudnia 2011r.,
2. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2015 przyjęty Uchwałą Nr VII/40/11 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 lutego 2011r.,
3. Program Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2011 - 2013 przyjęty Uchwałą XII/97/11 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 maja 2011r.,
4. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz.182),
5. Ustawę z dnia 29 grudnia 2005r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. 2005 r. Nr 267, poz. 2259 z późn. zm.),
6. Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
7. Ustawę z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2011r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.),
8. Ustawę z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.),
9. Ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r., poz.1356 z późn. zm.),
10. Ustawę z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
11. Ustawę z dnia 13 czerwca 2003r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2011r. Nr 264, poz. 1573 z późn. zm.),
12. Ustawę z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.),
13. Ustawę z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013r., poz. 267),
14. Ustawę z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012r., poz. 788 z późn.zm.),
15. Ustawę z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
16. Ustawę z dnia 17 czerwca 1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012r., poz.1015 z późn. zm.),
17. Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
18. Ustawę z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012r., poz.1228 z późn.zm.),
19. Ustawę z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 Nr 71, poz. 734 z późn. zm.),
20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2012r., poz. 823),
21. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (Dz. U. z 2012r., poz. 732),
22. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.)
23. inne ustawy i przepisy wykonawcze z zakresu pomocy społecznej.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Białymstoku
mgr Zdzisław Stawicka